

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Випускна робота бакалавра

**на тему «Аналіз та оцінювання оборотних активів підприємства
(на матеріалах ТДВ «Гадяцький елеватор»)»**

Виконала: студентка 4-го курсу, групи 401-ЕФ
Спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Шевченко А.М.

Керівник: д.е.н., професор, Оніщенко С.В.

Рецензент: головний бухгалтер ТДВ «Гадяцький
елеватор», Мусіяненко І.А.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних посилань
Шевченко А.М. _____

Підтверджую достовірність даних, використаних
у роботі
Шевченко А.М. _____

Полтава, 2022 року

АНОТАЦІЯ

Шевченко А.М. «Аналіз та оцінювання оборотних активів підприємства». Рукопис. Випускна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2022.

Робота містить 93 сторінки, 14 таблиць, 28 рисунків, список літератури з 48 джерел та 2 додатків.

Ключові слова: підприємство, оборотні активи, ефективність оборотних активів, дебіторська заборгованість, фінансова стабільність, напрямки покращення використання оборотних активів.

Мета роботи базується на розробці теоретичних, практичних і методологічних тверджень та рекомендацій щодо особливостей удосконалення фінансового управління формування та використання оборотних активів підприємства.

Об'єктом дослідження є Товариство з Додатковою Відповідальністю «Гадяцький елеватор»

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, практичних та методологічних основ удосконалення фінансового управління формування та використання активів оборотних підприємства.

У випускній роботі розглянуто комплекс питань, пов'язаних із дослідженням експертної оцінки ефективності використання оборотних активів та критеріїв їх оцінки, з'ясуванням нормативно-правової бази аналізу та методів їх оцінювання, проведенням аналізу ефективності використання оборотних активів та виявленням напрямів покращення використання оборотних активів на підприємстві.

ANNOTATION

Shevchenko A.M. "Analysis and evaluation of current assets of the enterprise". Manuscript. Graduation thesis for the first (bachelor's) level of higher education in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" – National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic", Poltava, 2022.

The work contains 93 pages, 14 tables, 28 figures, bibliography from 48 sources and 2 appendices.

Keywords: enterprise, current assets, efficiency of current assets, receivables, financial stability, ways to improve the use of current assets.

The purpose of the work is based on the development of theoretical, practical and methodological statements and recommendations on the features of improving the financial management of the formation and use of current assets of the enterprise.

The object of the study is the Company with Additional Responsibility "Gadyatsky Elevator".

The subject of the study is a set of theoretical, practical and methodological foundations for improving the financial management of the formation and use of current assets of the enterprise.

The dissertation considers a set of issues related to the study of expert assessment of the efficiency of current assets and criteria for their evaluation, clarification of the legal framework of analysis and methods of their evaluation, analysis of the efficiency of current assets and identifying ways to improve the use of current assets. enterprise.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНЮВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Економічний зміст, склад та класифікація оборотних активів підприємства	8
1.2. Характеристика впливу чинників на ефективність використання оборотних активів	16
1.3. Методи оцінки ефективності використання оборотних активів.....	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТДВ «ГАДЯЦЬКИЙ ЕЛЕВАТОР».....	32
2.1. Загальна характеристика діяльності ТДВ «Гадяцький елеватор».....	32
2.2. Аналіз динаміки, складу і структури оборотних активів підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор».....	37
2.3. Економічна ефективність використання оборотних активів підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор»	47
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТДВ «ГАДЯЦЬКИЙ ЕЛЕВАТОР».....	71
3.1. Основні проблеми управління активами на підприємстві ТДВ «Гадяцький елеватор».....	71

				ВР 401-ЕФ 18097						
	П. І. Б.	Підпис	Дата							
<i>Розроб.</i>	<i>Шевченко А.М.</i>			«Аналіз та оцінювання оборотних активів підприємства (на матеріалах ТДВ «Гадяцький елеватор»)»						
<i>Перевір.</i>	<i>керівник</i>									
<i>Н. Контр.</i>										
<i>Затверд.</i>	<i>Птащенко Л.О.</i>									
				<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%;">Літ.</td> <td style="width: 25%;">Арк.</td> <td style="width: 50%;">Акрушів</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">93</td> </tr> </table>	Літ.	Арк.	Акрушів		3	93
Літ.	Арк.	Акрушів								
	3	93								
				<i>Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування</i>						

3.2. Напрями підвищення ефективності використання оборотних активів підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор».....	77
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88
ДОДАТКИ.....	93

				ВР 401-ЕФ 18097			
	П. І. Б.	Підпис	Дата				
Розроб.	Шевченко А.М.			«Аналіз та оцінювання оборотних активів підприємства (на матеріалах ТДВ «Гадяцький елеватор»)»	Літ.	Арк.	Акрушів
Перевір.	керівник					4	93
Н. Контр.					Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківськогобізнесу та оподаткування		
Затверд.	Птащенко Л.О.						

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах нестабільної економічної обстановки, внаслідок економічної кризи Україна переживає значні труднощі, що характеризуються зниженням ефективного управління оборотними активами підприємства. Тому для підприємства є необхідністю, здійснюючи свою господарську діяльність в скрутних для підприємства умовах, забезпечувати стан своїх оборотних активів на такому рівні, щоб швидко та якісно реагувати на потреби ринку.

Раціональне використання оборотних активів та їх оптимізація є одним з основних завдань будь-якого виробничого підприємства для забезпечення безперервного виробництва за умов інфляційних процесів, кризи, збільшення конкуренції. Це впливає на можливості виконання виробничих планів підприємства, дотримання зобов'язань перед споживачами, забезпечення стійкого фінансового становища й створення умов для подальшого конкурентоспроможного розвитку підприємства.

Дослідженням ключових аспектів фінансового управління формування та використання оборотних активів підприємства, а також пошуком шляхів його удосконалення займалися вітчизняні та зарубіжні вчені. Вагомий внесок у розробку теоретичних і практичних аспектів обліку оборотних активів внесли провідні вітчизняні дослідники: Бланк І.А., Берехтіна Л.О., Подерьогін А.М., Сікора І, Мулик Т., Чухно І.С., Федак Л.М.

Таким чином, обрана тема «Аналіз та оцінювання оборотних активів підприємства» є безумовно актуальною в даний час і потребує детального аналізу та дослідження.

Мета та завдання дослідження. Мета дипломної роботи базується на розробці теоретичних, практичних і методологічних тверджень та рекомендацій щодо особливостей удосконалення фінансового управління

формування та використання оборотних активів підприємства. Для того, щоб досягти зазначену мету поставлено та вирішено такі завдання:

- дослідити та теоретично обґрунтувати сутність поняття «оборотні активи»;
- узагальнити та удосконалити систему класифікації оборотних активів підприємства;
- обґрунтувати методи оцінки ефективності формування і використання оборотних активів підприємства;
- здійснити аналіз використання оборотних активів на підприємстві «Гадяцький елеватор»;
- проаналізувати джерела фінансування активів оборотних підприємства;
- здійснити оцінку дієвості управління активами оборотними підприємства;
- запропонувати напрямки покращення управління оборотними активами підприємства.

Об'єктом дослідження виступає Товариство з Додатковою Відповідальністю «Гадяцький елеватор»

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, практичних та методологічних основ удосконалення фінансового управління формування та використання активів оборотних підприємства.

Методи дослідження. Теоретико-методологічна основа даної роботи ґрунтується на матеріалах публікацій, підручників і монографій провідних вітчизняних та зарубіжних вчених в галузі теорії фінансів, корпоративних фінансів, фінансового менеджменту і аналізу. У процесі дослідження використовувалися такі загальнонаукові методи: спостереження, порівняння, узагальнення, абстрагування, формалізація, аналіз і синтез ранжирування, а

також аксіоматичний, гіпотетичний, історичний і системні методи; статистичного дослідження, формалізації, фінансовоекономічного, системного та порівняльного аналізу – для дослідження особливостей і тенденцій аналізу оборотних активів підприємства та джерел їх фінансування; графічний – для наочного відображення динаміки змін досліджуваних показників; системного підходу – для систематизації проведених розрахунків і обґрунтування пропонованих заходів.

Інформаційною базою дослідження законодавчі та нормативно-правові акти України, статистична інформація, бухгалтерська і фінансова звітність підприємства за останні 3 роки, матеріали досліджень українських і зарубіжних вчених, опубліковані у періодичних виданнях та розміщені у мережі Інтернет.

Структура роботи. Робота містить 3 розділи, 28 рисунків, 14 таблиць, 2 додатки та 48 джерел літератури.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНЮВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічний зміст, склад та класифікація оборотних активів підприємства

В сучасних економічних умовах виживання підприємств є надважливим і для певних регіонів, і для всієї країни. Процес формування стабільної ринкової інфраструктури та розвитку економічних відносин формують запити на матеріальні ресурси, які обмежені й досягти бажаного ефекту можна не тільки регулюванням їхнього обсягу, а й через установлення оптимального співвідношення активів.

Для безперебійного процесу виробництва та збуту продукції, кожен бізнес повинен розробити чіткий та стабільний механізм управління оборотними активами, адже без розуміння цієї категорії це буде зробити нереально. Теоретичне узагальнення цього поняття дає можливість виявити існуючі взаємозв'язки між найважливішими та впливовими факторами виробничо-господарської діяльності. Тому теоретичне дослідження питання та визначення сутності «оборотних активів» широко обговорюються в науковій літературі.

Проблема оборотних активів на сучасному етапі української економіки є дуже актуальною і залишається такою, оскільки все більше компаній стикаються з банкрутством через падіння гривні, високі кредитні ставки, тягарі та протиправні дії сусідів України. Це важливо для діяльності будь-якої компанії, оскільки не існує підприємства без оборотних активів.

Вітчизняні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку є основними нормативними документами, що визначають сутність оборотних. Відповідно до Національних положень (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні

вимоги до фінансової звітності» (далі – НП(С)БО) оборотні активи – це використання необмежених грошових коштів та їх еквівалентів та інших активів, утримуваних для продажу або споживання протягом операційної діяльності протягом 12 місяців з дати балансу.

У свою чергу, згідно Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» (далі – МСБО) [1] оборотні активи трактують як «поточні».

Поточними визнають активи, що:

- можна продавати та споживати протягом нормального операційного циклу;
- утримуються переважно з метою продажу;
- можуть бути реалізовані протягом 12 місяців після звітного періоду;
- є грошовими коштами та їх еквівалентами, за умови що немає обмежень щодо обміну або використання активу для погашення зобов'язання принаймні протягом 12 місяців після звітного періоду.

Виконавши порівняння та ознайомлення економічного змісту оборотних активів на основі вітчизняних та міжнародних нормативних документів можемо зробити висновок, що вітчизняне трактування відповідає міжнародному.

Трактування сутності поняття «оборотні активи» та «оборотний капітал» ідентифікують, хоча оборотні активи переробляються та використовуються під час виробничо-господарської діяльності підприємства, а переваги оборотного капіталу лише авансується.

Слід зауважити, що не всі передплачені грошові кошти конвертуються у капітал, а лише ті, які забезпечують економічні, соціальні або екологічні результати. Отже, можна зробити висновок, що оборотні активи й оборотний капітал - це дві категорії, які характеризують одні і ті же об'єкти: дебіторську заборгованість, грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення і запаси, але при цьому вони різні.

Концепція кількох способів виявлення інтерпретацій сутності економістами, а саме: Бланк І.О., Єрмасова Н.Б., Демченко Т.А., Слав'юк Р.А. показана на рисунку 1.1.

Рис.1.1. Підходи оборотних активів у наукових джерелах

Джерело: [2, с. 4], [3, с.162], [4, с.78], [5, с.179]

Провівши синтез дефініції вітчизняних та міжнародних авторів, можемо запропонувати таке трактування економічного змісту «оборотні активи». З економічної точки зору під оборотними активами слід розуміти ресурс, контрольований суб'єктом господарювання, який може бути використаний у виробничому процесі та передати свою вартість на готову продукцію або який можна перетворити на грошові кошти протягом операційного циклу.

Ефективність використання оборотних активів та раціонально-економним витрачанням є головною умовою для економічно-ефективної діяльності підприємства. За допомогою нижче наведених класифікацій можна оцінити успішне управління оборотними активами підприємства.

У цілому оборотні активи є найбільш динамічною та ліквідною частиною майна будь-якого підприємства. До їх структури входять:

- матеріальні активи;
- кошти в розрахунках;
- фінансові інструменти;
- грошові кошти підприємства.

Український економіст Чухно А.А. у своїх працях виділяє оборотні активи за часом їх перебування в кругообігу, а саме: початкові, функціональні та накопичені [6]. Для підприємства є це важливим підходом, оскільки підприємству необхідно розраховувати:

- яка кількість матеріальних оборотних активів знаходилася перед початком операційної діяльності;
- яка кількість бере участь у операційному циклі;
- кінцевий результат.

Йорг Бетте до складу оборотних активів включає:

- сировину, основні і допоміжні матеріали;
- незавершене виробництво, незавершені послуги;
- готову продукцію і товари;
- аванси видані, пов'язані з запасами [7].

Отже, проаналізувавши більшість авторів, ми дійшли висновку, що для класифікації активів більшість використовують однакові ознаки. Узагальнені підходи деяких науковців представлено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Порівняльна характеристика оборотних активів за різними авторами

Класифікаційні ознаки	Бланк І.А	Берехтіна Л.О.	Подєрьогі н А.М.	Сікора І	Мулик Т.	Чухно І.С.	Федак Л.М.
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Залежно від участі в кругообігу: - виробничі фонди; - фонди обігу.	+	+	+		+	+	+

Продовження таблиці 1.1.

2. За періодом функціонування: - постійна частина; - змінна частина.	+	+				+	+
3. Залежно від методів планування та регулювання: - нормовані; - ненормовані.			+			+	

4. За видами: - запаси сировини, матеріалів, товарів і напівфабрикатів; - запаси готової продукції і товарів; - дебіторська заборгованість; - грошові кошти; - інші види оборотних активів.	+	+	+	+	+	+	+
5. За часом перебування в кругообігу: - початкові; - функціональні; - накопичені.						+	+
6. За ступенем ліквідності: - швидколіквідні; - середньоліквідні.				+		+	
7. За ризиком вкладених оборотних активів: - з високим ступенем ризику; - із середнім ступенем ризику; - з мінімальним ступенем ризику.				+		+	
8. За ступенем захищеності від інфляції: - ті, що піддаються інфляційним втратам; - захищені від інфляційного знецінення.				+		+	

Джерело:[3],[8],[9],[10],[11],[12]

Однією з основних проблем є відсутність комплексної класифікації оборотних активів, хоча дана категорія є досить широкою та налічує безліч ознак. Але замість цього існує безліч різних класифікацій, які не відповідають одна одній, адже ряд ознак або дублюється, або мають різні назви, при цьому вони зберігають свою суть. Недоліком відсутності загальної класифікації може негативно відбитися на ефективності господарської діяльності, тому ми проаналізували джерела та об'єднали найбільш важливі ознаки у загальну схему, яка відображена на рисунку 1.2.

Рис.1.2. Групування класифікаційних ознак оборотних активів підприємств

Джерело: [13]

Відповідно до складу оборотні активи необхідно класифікувати з урахуванням НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [13].

Одна з класифікацій – відповідно до рівня ліквідності, яка характеризується за критерієм швидкості перетворення на гроші. Дану класифікацію підтримують у своїх статтях багато економістів [14, 15, 3], але є розбіжності щодо видів оборотних активів за цією класифікацією. Українська доктор економічних наук Білик Марія Дмитрівна за даною класифікацією поділяє на абсолютні ліквідні, швидколіквідні та низьколіквідні оборотні активи [14, с. 135]. Українські професори Івахненко В.М. та Горбатов М.І. у своїй книзі висвітлили, що суму витрат майбутніх періодів можливо включити до групи повільно реалізовуваних активів (разом із запасами ТМЦ) тільки у випадку, якщо термін її погашення менше 12 місяців.

Отже, відповідно до рівня ліквідності оборотних активів виділяють наступні види зображені на рисунку 1.3.

Рис.1.3. Класифікація відповідно до рівня ліквідності оборотних активів
Джерело: [16, с. 203]

Наступна класифікація – відповідно до форми функціонування також в свою чергу поділяється на види:

- матеріальні (запаси та поточні біологічні активи);
- фінансові (всі види дебіторської заборгованості, гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції та витрати майбутніх періодів).

Також необхідно зазначити, що інші оборотні активи необхідно відносити до відповідної групи залежно від ознак оборотних активів.

Один з основних впливів на території України можна вважати сезонність виробництва, саме тому виділяють класифікацію оборотних активів відповідно до рівня варіабельності розміру, а саме:

- постійні оборотні активи, тобто ті, які протягом досліджуваного часу постійно перебувають у складі активів підприємств, внаслідок чого можливо достовірно розрахувати мінімальну потребу в цих активах;
- змінні, тобто ті оборотні активи, обсяг яких постійно коливається залежно від сезонних потреб та інших факторів впливу.

Узагальнена класифікація оборотних активів підприємств України представлена на рисинку 1.4.

Рис.1.4. Категорії поділу оборотних активів

Джерело: [17]

Як зазначалось раніше, раціональна класифікація оборотних активів є передусім науково-прикладною, що дозволяє створити чітку систему знань про ці активи, а також систему належного обліку та аналізу їх наявності, руху та управління. У поєднанні зі стандартом класифікації оборотних активів, запропонованим основним автором, та складом оборотних активів у Національних стандартах (положеннях) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», вважаємо, що класифікація оборотних активів є: за джерелом формування, за складом, за рівнем ліквідності, за місцем у процесі відтворення, за рівнем мінливості масштабу, за характером організації, за місцем розташування оборотних засобів, за характером організації, розташуванням оборотних активів.

1.2. Характеристика впливу чинників на ефективність використання оборотних активів

Оборотні активи є однією зі складових ресурсного потенціалу підприємства, а його стан та ефективність безпосередньо впливають на ефективність діяльності підприємства. Фактори, що визначають розмір оборотних коштів, можуть бути об'єктивними, тобто незалежними від діяльності підприємства, або суб'єктивними. До суб'єктивних факторів можна віднести розумне використання оборотних коштів, виконання планів товарообігу, форм послуг, що використовуються, дотримання кредитно-фінансової дисципліни тощо.

Шляхом вивчення наукових джерел можна систематизувати різні методи для виявлення факторів, що впливають на ефективність потенціалу поточних активів фірм, результати яких наведені в таблиці 1.2.

На основі даних (табл.1.2.) та експертних оцінок коректних обставин, у яких відіграє роль потенціалу оборотних активів на підприємствах, ми пропонуємо комплексну класифікацію факторів, що впливають на ефективність потенціалу оборотних активів підприємств.

Таблиця 1.2.

Погляди авторів щодо факторів впливу на ефективність функціонування потенціалу оборотних активів підприємства

Автори	Фактори впливу
Даньків Й.Я.	склад і структура оборотних активів; рівень інфляції.
Голубко А.І.	склад виробництва; погіршення платіжної дисципліни; вибір джерел фінансування оборотних коштів; підвищення відсоткових ставок на позичковий капітал; зростання темпів інфляції.

Єрмак С.О.	кризовий стан української економіки; особливість ринкового середовища; фактори ризику та невизначеності; залежності підприємства від вартості і ритму постачання сировини; внутрішні фактори: раціональна організація товарно-матеріальних цінностей; скорочення перебування оборотного капіталу у незавершеному виробництві; визначення оптимальних розмірів формування оборотного капіталу.
Кірдіна О.Г.	інфляція; криза не платежів; податковий тиск; високі проценти на банківські позики; втрата традиційних ринків збуту; нагромадження протермінової дебіторської заборгованості; високий рівень втручання чинної нормативно-правової системи; відсутність механізму обігових коштів.
Круш П.В.	збільшення конкуренції; криза неплатежів; обмеження джерел фінансування виробничо-господарської діяльності; недосконалість нормативно-правового регулювання.
Никонович Г.І.	високі темпи інфляції; зниження курсу національної валюти; скорочення попиту на вітчизняні товари та зростання імпорту товарів промисловості.

Джерело:[18],[19],[20],[21],[22],[23]

Сукупність факторів, які впливають на потинційну ефективність оборотних активів підприємства, загалом можна розділити на дві групи:

- чинники зовнішнього середовища (опосередкованого впливу) – фактори, якими фірма не може керувати, але повинна до них адаптуватися.
- внутрішнього середовища (безпосереднього впливу), які залежать від здібностей менеджерів підприємств управляти оборотними активами [22, с. 118].

Розглянемо основні зовнішні фактори, що впливають на оборотні активи.

Податки є інструментом для регулярного вилучення найбільш ліквідної частини оборотних активів. Тому податкова політики стягнення непрямих податків супроводжується іммобілізацією оборотних активів і одночасним

збільшенням кредиторської заборгованості. Найбільш болючим питанням є несвоєчасне відшкодування ПДВ, яке суттєво негативно впливає на оборотні активи.

Грошово-кредитна політика (у тому числі валютне регулювання) є основним інструментом регулювання грошового обігу в Україні, що забезпечує проходження оборотними активами на всіх стадіях обігу. Швидкість обігу оборотних активів та їх кількість знаходиться в прямій залежності від грошової маси в економіці. Грошово-кредитна політика впливає на доступність кредитних ресурсів, а кредитні ресурси є одним із основних джерел компенсації нестачі оборотних активів підприємств через розриви платіжів.

Впливу митного регулювання (рівня імпорتنих та експортного мита) на забезпечення оборотними активами за своєю природою подібний до податкової політики. Його роль полягає у вилученні частини оборотних активів у вигляді мита, а також впливу на постачання оборотних засобів промислових підприємств через масштаби реалізації та витрати на закупівлю імпорتنих матеріалів.

Облікова політика, яка має нормативний вплив на поточний облік складової оборотних активів, стала одним із основних факторів, що впливають на забезпечення таких активів українськими компаніями. Складність вимог до формування собівартості, включаючи витрати на виробництво та реалізацію промислової продукції, істотно впливає на процес управління виробничо-збутовими запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими коштами та поточними фінансовими інвестиціями.

Зовнішніми чинниками, які держава не може регулювати безпосередньо, є інфляція, рівень цін на енергоносії, рівень регіонального економічного розвитку (динаміка промислового виробництва, ресурсозабезпеченість), розвиток фінансової інфраструктури.

Якщо інфляція помірною і передбачувана, її вплив на вартість ліквідних активів можна спрогнозувати з достатньою точністю, в тому числі визначаючи

переваги використання позикових коштів (позики, кредиторська заборгованість).

Інфляція збільшує інвестиції в оборотні активи, особливо в дебіторську заборгованість, оскільки розрахунки за виконану роботу мають певне відставання щодо їх виконання, і навіть якщо вчасно вносяться платежі, в обіг і повертаються виробникам, найбільше знос, тим більше знос, тим більше довший виробничий цикл. Кошти, вкладені в товарно-матеріальні цінності, також піддаються інфляції, оскільки не всі запаси однаково ліквідні і втрачають цінність при реалізації. Якщо компанія є прибутковою, використання прибутку або резервного капіталу для покриття збитків знижує фінансову стійкість компанії.

Зростання цін на енергоносії значно вплинуло на пропозицію оборотних активів для українських компаній. Українське промислове виробництво характеризується енергоємністю і розвивалося за радянських часів завдяки наявності великої кількості дешевої енергії.

Залежно від характеру впливу всі зовнішні фактори поділяються на дві великі категорії — прямі та непрямі фактори, що впливають на підприємства. На рис. 1.5. слід систематизувати чинники впливу зовнішнього середовища за окремими групами.



Рис.1.5. Систематизація зовнішніх чинників впливу на формування потенціалу оборотних активів підприємства

Джерело: [24, с. 98]

Для формування політики фінансування оборотних активів капіталом підприємства необхідно класифікувати оборотні активи за характером участі у бізнес-процесі, тривалістю функціонування та характером джерела коштів.

Залежно від характеру участі в бізнес-процесі оборотні активи можна класифікувати за такими ознаками: виробничі та фінансові оборотні активи - дебіторська заборгованість та грошові активи [25, с. 9].

Попит на продукцію є одним із ключових факторів, що впливають на формування попиту на ліквідні активи. У разі жорсткої ринкової конкуренції підприємства повинні забезпечити достатню кількість готової продукції для швидкого задоволення потреб споживачів. Не менш важливими є зовнішні та внутрішні фактори — ті, що створюються, регулюються та контролюються всередині підприємства (рис. 1.6.).



Рис.1.6. Систематизація внутрішніх чинників впливу на формування потенціалу оборотних активів підприємства

Джерело: авторська розробка.

Факторами організації та управління є в основному стратегія розвитку підприємства, масштаб підприємства, стадія розвитку підприємства. Фактори виробництва включають процес виробничого циклу та логістику всередині підприємства. До маркетингових факторів належать, насамперед, цінова політика, частка доданої вартості в ціні продукції, види товарів і послуг, які пропонує підприємство, маркетингові стратегії [26, с. 226].

Фінансовими факторами є фінансова політика підприємства та політика фінансування оборотних активів. Джерело фінансування ліквідних активів значною мірою визначає ефективність їх використання. Для фінансування різних груп ліквідних активів фірми передбачено три основні методи (табл. 1.3.).

Таблиця 1.3.

Принципові підходи до фінансування оборотних активів підприємства

Принципові підходи до фінансування оборотних активів підприємства	
Ідеальний підхід до фінансування оборотних активів	<p>1. Довгострокові зобов'язання є джерелами покриття необоротних активів.</p> <p>2. Оборотні активи дорівнюють поточним зобов'язанням</p> <p>3. Чисті оборотні активи дорівнюють нулю. Найбільш ризикована з позиції ліквідності. Характеризуються постійними обсягами запасів, грошових коштів та інших видів оборотних активів. На практиці майже не зустрічається.</p>
Агресивний підхід до фінансування оборотних активів	<p>1. Довгострокові зобов'язання є джерелами покриття необоротних активів та постійної частини оборотних активів.</p> <p>2. Чисті оборотні активи дорівнюють постійній частині оборотних активів. Досить ризикована позиція ліквідності та має високий ризик порушення безперервності виробництва. Зустрічається рідко.</p>
Консервативний підхід до фінансування активів	<p>1. Довгострокові зобов'язання є джерелами покриття необоротних та оборотних активів.</p> <p>2. Чисті оборотні активи дорівнюють оборотним активам. Відсутній ризик втрати ліквідності та майже не має ризику порушення безперервності виробництва. Характеризується створенням значних резервів запасів, грошових коштів, проведенням ліберальної кредитної політики, а тому знижує ефективність використання оборотних активів. Носить штучний характер.</p>
Компромісний	<p>1. Довгострокові зобов'язання є джерелами покриття необоротних активів, постійної частини оборотних активів та приблизно половини змінної частини оборотних активів.</p> <p>2. Чисті оборотні активи дорівнюють сумі постійної частини оборотних активів та половині змінної частини оборотних активів. Низький рівень втрати ліквідності. Зустрічається часто.</p>

Джерело: [22, с. 117]

Оборотні активи поділяються на власні та позикові із зазначенням джерела та форми надання оборотних активів підприємствам у постійне або тимчасове користування. Власні оборотні активи створюються за рахунок власного капіталу підприємства (статутний капітал, резервний капітал, накопичений прибуток тощо).

Для нормального забезпечення господарської діяльності оборотними активами його вартість встановлюється в межах 1/3 вартості власного капіталу. Власні оборотні активи знаходяться в постійному користуванні [27, с. 25].

Враховуючи особливості руху коштів у даному суб'єкті господарювання, встановлення належного балансу між власними та залученими коштами є важливим завданням системи управління. Усі джерела оборотних коштів поділяються на власні, позикові та позикові [25, с. 272].

Отже, в результаті проведеного дослідження класифіковано фактори, що впливають на формування та ефективність використання потенціалу оборотних активів підприємства в сучасних умовах розвитку національної економіки.

1.3. Методи оцінки ефективності використання оборотних активів

Сьогодні для нормальної роботи підприємства на ринку проводиться методична оцінка ефективності оборотних коштів, що є об'єктивною необхідністю для визначення сильних і слабких сторін та виявлення прихованих потенціалів.

Ефективність використання оборотних коштів може істотно вплинути на кінцевий результат, а саме економічну активність, яка оцінюється за допомогою різних показників, а саме: коефіцієнт оборотності оборотних коштів, час обороту, коефіцієнт завантаження оборотних інструментів, витрата матеріалу тощо. У зв'язку з вищевикладеним, за рахунок ефективного використання оборотних коштів, можна виділити наступні традиційні економічні показники, що представлені в таблиці 1.4.

Таблиці 1.4.

Традиційні показники ефективності використання оборотних активів

Показники	Економічна сутність
1	2
1. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Коефіцієнт оборотності показує число обертів, здійснених оборотними активами підприємства за період (зазвичай за рік), або, що те ж саме, - обсяг реалізованої продукції в розрахунку на 1 грн. оборотних активів. Прискорення оборотності можливе або при збільшенні виходу продукції на одиницю оборотних активів, або при зменшенні обсягу оборотних активів, необхідних для виробництва такої ж кількості продукції.
2. Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Показник, зворотний коефіцієнту оборотності; це сума оборотних активів, авансованих на 1 грн. виручки від реалізації продукції. Чим менший коефіцієнт завантаження, тим ефективніше використовуються оборотні активи.
3. Коефіцієнт прибутковості	Характеризує величину прибутку, що припадає на одну грошову одиницю вартості оборотних активів
4. Тривалість одного обороту	Це середній час (в днях), за який підприємству повертаються його вкладення в оборотні активи у вигляді виручки від реалізації продукції. Зменшення тривалості обороту свідчить про поліпшення використання оборотних активів. Прискорення оборотності оборотних активів можна оцінити по їх абсолютному і відносному вивільненню з обороту.
5. Сума вивільнення оборотних активів за рахунок прискорення оборотності	Зменшення тривалості обороту свідчить про поліпшення використання оборотних активів. Прискорення оборотності оборотних активів можна оцінити по їх абсолютному і відносному вивільненню з обороту. Під абсолютним вивільненням розуміється зниження суми оборотних активів у поточному році порівняно з попереднім при тому ж обсязі реалізації продукції або при його збільшенні. Відносне вивільнення має місце, коли темпи зростання обсягів продажу випереджають темпи зростання оборотних активів. У цьому випадку меншим обсягом оборотних активів забезпечується більша виручка.
6. Матеріаломісткість виробленої на підприємстві продукції	Характеризує рівень використання матеріальних оборотних фондів і показує, скільки матеріальних ресурсів використано в процесі виробництва одиниці продукції

Джерело: [28]

Оцінка ефективності використання оборотних активів підприємства повинна здійснюватися поступово на основі оцінки різних факторів з точки зору великої кількості інформації та економічної реальності. Зміст, виходячи з вміння обчислювати фінансову звітність, враховуючи Дослідження галузевих

характеристик та інформаційних потреб підприємств [29]. Конкретні показники ефективності оборотних активів підприємства наведені в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5.

Специфічні показники ефективності використання оборотних активів
підприємства

Показники	Економічна сутність
1	2
1. Коефіцієнт оборотності оборотних активів підприємств	Коефіцієнт оборотності показує число обертів, здійснених оборотними активами підприємства за період(зазвичай за рік), або. що те ж саме, - обсяг реалізованої продукції в розрахунку на 1 грн. оборотних активів. Прискорення оборотності можливе або при збільшенні виходу продукції на одиницю оборотних активів, або при зменшенні обсягу оборотних активів, необхідних для виробництва такої ж кількості продукції.
3. Коефіцієнт ефективності планування оборотних активів	Цей коефіцієнт допомагає розрахувати кількість оборотних активів, необхідних для ефективного та безперервного виробництва.
4. Коефіцієнт збереження залишку оборотних активів - коефіцієнт зміни вартості оборотних активів - коефіцієнт втрати властивостей	Характеризує ефективність використання оборотних активів з подальшим використанням їх у виробничому процесі з урахуванням втрату ними певних властивостей.

Джерело: [29]

Для визначення безпеки та ефективності використання ліквідних активів важливою передумовою є використання показників, які детально й об'єктивно описують ці процеси. За ринкових умов суб'єкти загального господарювання ефективність ліквідних активів визначають за показниками, рекомендованими нормативно-правовими актами про системи планування та управління, зокрема: коефіцієнта оборотності; коефіцієнта завантаження; тривалості одного обороту [30].

Розраховані показники об'єктивно описують необхідну суб'єкту господарювання кількість ліквідних активів, що є необхідними для управління безперервними виробничими процесами, тривалості повного їх коло обігу від закупівлі товарів, робіт і послуг з випуску готової продукції, тобто передача оборотних активів через усі фази циклу. Коефіцієнт оборотності оборотних активів (K_o) вказує кількість оборотів, які можуть досягти поточних активів певний період часу [30]. Чим більше оборотність оборотних активів, тим більш ефективні вони є у використанні. Основним показником є коефіцієнт оборотності а інші, зокрема швидкість завантаження та тривалість є похідними від нього. Коефіцієнт оборотності розраховується шляхом ділення річної грошової виручки (ЧВ) до середньорічних балансових залишків оборотних активів (Соб.).

Основним показником ефективності використання оборотних активів є індекс оборотності активів [31]. Логіка методу заснована на концепції фінансового циклу, який по суті є циклом, в якому гроші повністю обертаються, тобто час, протягом якого вони послідовно перетворюються в інші активи (запаси, готова продукція, дебіторська заборгованість) та іммобілізовані з обігу. Тому скорочення фінансового циклу є позитивним явищем і свідченням ефективності управління ліквідними активами. Іншим аргументом для цього підходу є те, що оскільки компанія інвестує оборотні кошти в поточні операції протягом кожного операційного циклу, критерієм ефективності його використання є фактор часу, а мірою інтенсивності використання виступає оборотність [32, с.15]. Результат збільшення інтенсивності обороту означає зменшення часу повернення коштів, вкладених в інші активи.

Коефіцієнт оборотності являє собою коефіцієнт оборотності і розраховується шляхом ділення на виручку від реалізації на середню вартість окремих активів або їх загальна сума протягом певного періоду часу. Відношення тривалості періоду аналізу до цього коефіцієнт показує тривалість їх обороту в днях. Реалізація заходів, спрямованих на зменшення останнього, синхронізацію потоків оборотного капіталу з грошовими потоками та

прибутком є важливим чинником ефективного управління фінансами підприємства [32]. Очевидно, що скорочення часу обігу ліквідних активів скорочує їх сукупний попит та відповідні витрати на участь. Крім того, можливість заощадити гроші для залучення додаткових фінансових ресурсів для фінансування збільшення ліквідних активів полягає в отриманні доходу шляхом розміщення вільного залишку на депозитному рахунку або шляхом використання інших фінансових інструментів.

На тривалість обороту активів підприємства найбільше впливають галузь і сфера діяльності фірми.

Не всі галузі мають потенціал для значного скорочення тривалості операційного циклу, безпосередньо пов'язаного з фінансовим циклом.

Крім того, зовнішніми чинниками, що обмежують скорочення останнього, є передусім економічні умови, зокрема платоспроможний попит на продукцію, якість і міцність взаємовідносин з постачальниками матеріально-технічних ресурсів і споживачами. Ці міркування призводять до висновку, що оборот не може бути пов'язаний виключно з продуктивністю активу. Швидше за все, це його показники. Найвигідніший алгоритм відповідає нормі рентабельності оборотних коштів, яка має три варіанти розрахунку [33]:

1) рентабельність оборотних активів у виробничій діяльності – відношення виручки від реалізації до середньої вартості оборотних коштів;

2) загальна рентабельність оборотних активів – відношення чистого прибутку до середньої вартості оборотних коштів;

3) економічна рентабельність оборотних активів – відношення чистого прибутку до середньої вартості оборотних коштів.

Однак він не розмежовує різні складові оборотних активів, тому висновки на основі цих показників щодо ефективності різних його складових, особливо фінансових ресурсів, є досить приблизними. Решта фінансових коефіцієнтів, безсумнівно, підпадають під сферу аналізу ліквідних активів, але мало використовуються як міра їх ефективності. Вони характеризують не ефективність, а скоріше структурні відносини між окремими елементами

(групами елементів) оборотного активу та джерелом їх формування. Методика аналізу оборотних активів за допомогою системи фінансових коефіцієнтів перевірена на практиці, має позитивні якості та заслужений реальний термін володіння. Однак йому притаманні й певні недоліки: відсутність чітких меж між окремими елементами оборотних активів, неврахування вартісного і часового аспектів їх використання орієнтація на поточні цілі й ігнорування

Другим компонентом алгоритму обчислення ефективності є результат. Проблема визначення результату завжди є дещо складною, оскільки для його досягнення зазвичай задіяна система ресурсів. Крім того, він має широкий спектр проявів. В економічному аналізі, наприклад, використовують виручку від реалізації, чистий дохід, прибуток, додану вартість, скорочення витрат, чисті грошові потоки тощо. Наразі на це питання немає однозначної відповіді: ефект від використання сукупних оборотних активів та окремих його елементів можна кількісно оцінити та виміряти. Особливо це стосується фінансових ресурсів. На відміну від інших активів, фінансові ресурси виступають як джерело доходу. Для досягнення цієї функції його необхідно відособити й відокремити від інших економічних ресурсів підприємства та перетворити в інвестиційний ресурс. Це може відбуватися шляхом передачі на умовах платності тимчасово вільних коштів підприємства іншим суб'єктам господарювання. Формою плати за користування цими коштами виступає відсоток. А для підприємства останній є доходом, отримання якого забезпечують фінансові ресурси. Їх рефінансування, тобто використання як інвестиційного ресурсу вирішує різні завдання:

- диверсифікацію фінансових ризиків;
- акумуляцію фінансових ресурсів для зростання фінансового потенціалу;
- забезпечення конкурентоспроможності та реалізації економічної стратегії;
- продовження своєї присутності на ринку та економічного розвитку підприємства тощо.

Крім того, реінвестування фінансових ресурсів тісно пов'язане з його трансформаційною властивістю, яка досягається за рахунок потоку грошових коштів у фінансовій моделі фірми. Таким чином, існує пряма залежність між фінансовими ресурсами фірми та іншими видами економічних ресурсів. Тому ми згодні з тими авторами, які вважають, що «грошовий потік — це економічна категорія — грошово-фінансова категорія — трансформована форма існування фінансових ресурсів» і що «відбувається рух фінансових ресурсів поряд з грошовими коштами» [34]

Відповідно до цього розуміння грошовий потік є результатом утворення та використання фінансових ресурсів, а його чиста прирістна вартість є наслідком або результатом цих процесів. Виходячи з цього, вважаємо, що метод дисконтованих грошових потоків є найбільш придатним для оцінки ефективності формування та використання фінансових ресурсів.

Час, ризик та вартість джерел фінансових ресурсів є загальними факторами алгоритму методу. Його основними елементами виступають [33]:

- а) оцінка активів, що використовуються в проекті;
- б) прирістний чистий грошовий потік;
- в) оцінка рівня ризику для грошових потоків;
- г) прогнозування витрат на залучення фінансових ресурсів;
- д) порівняння очікуваної дохідності та ціни джерел фінансових ресурсів та, за необхідності, коригування їх структури;
- е) визначення теперішньої (приведеної) вартості прирістного чистого грошового потоку за допомогою моделей оцінки зміни цінності (вартості) грошей з часом.

Найбільш суттєвими серед них є [35]:

- аналіз ефективності має сенс лише в контексті розгляду альтернатив;
- прогнозна величина чистих грошових потоків визначається за їх прирістним значенням;

- величина норми дисконту має індивідуальний характер для кожного фінансового рішення і визначається величиною середньозваженої ціни використовуваних джерел фінансування;

- застосовувані показники аналізу ефективності використання оборотних активів повинні адекватно відображати стратегічні та оперативні завдання підприємства;

- ефективне управління формуванням та використанням оборотними активами обумовлює необхідність постійного моніторингу та контролю цих процесів [35].

Таким чином, формування та використання ліквідних активів є дуже важливими для функціонування та розвитку підприємств, тому ці процеси потребують постійної оцінки та моніторингу. У цьому випадку важливо проаналізувати доцільність та ефективність використання ліквідних активів. Апробований у процесі дослідження метод дозволяє реалізувати його на практиці та дозволяє уникнути прорахунків, які можуть виникнути при прийнятті управлінських фінансових рішень.

Проведене дослідження теоретичних засад обліку та аналізу оборотних активів підприємства дозволяє зробити наступні висновки:

Досліджено визначення економічного класу «оборотні активи» спираючись на авторські визначення та на основі даних трактувань ми пропонуємо таке тлумачення даного поняття: оборотні активи – це активи, якими можуть управляти суб'єкти, використовувати їх у господарській діяльності та переносити свою вартість на вироблені товари чи ресурси, які можна передати, конвертувати в готівку

Нами було узагальнено класифікацію оборотних активів, а також водночас було визначено, що багато економістів зосереджують до рівня ліквідності оборотні активи. Проте, також було виявлено, що серед економістів відсутня єдність щодо видів оборотних активів за цією класифікаційною

ознакою. Найбільш оптимальним, на нашу думку, буде поділ даного виду активів на:

- абсолютно ліквідні оборотні активи (поточні фінансові інвестиції, гроші та їх еквіваленти);
- швидколіквідні оборотні активи (дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги; дебіторська заборгованість за розрахунками;
- інша поточна дебіторська заборгованість);
- малоліквідні оборотні активи (запаси, поточні біологічні активи, витрати майбутніх періодів).

Описано фактори, які впливають на ефективність використання оборотних активів. Сукупність факторів, що впливають на ефективність використання потенціалу оборотних активів, можна розділити на дві категорії: фактори зовнішнього середовища – ті, якими компанії не можуть керувати, але до яких має адаптуватися, а також внутрішнього середовища, що залежать від здібностей управління оборотними активами менеджерів підприємства.

Обґрунтовано методи оцінки формування і використання оборотних активів підприємства. Аналіз оборотних активів підприємства – є важливим процесом для вивчення майнового стану та основних показників оборотних активів підприємства в процесі його фінансово-господарської діяльності, з'ясування шляхів підвищення його ринкової вартості та забезпечення ефективного розвитку. Оцінка ефективності формування і використання оборотних активів підприємства здійснюється за допомогою спеціальних фінансових коефіцієнтів. Основні з них традиційно групуються таким чином: показники ліквідності та показники оборотності.

РОЗДІЛ II

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТДВ «ГАДЯЦЬКИЙ ЕЛЕВАТОР»

2.1. Загальна характеристика діяльності ТДВ «Гадяцький елеватор»

Товариство з додатковою відповідальністю «Гадяцький елеватор» створене та здійснює свою господарську діяльність у відповідності із Цивільним та Господарським кодексами України, Законами України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», «Про захист економічної конкуренції» та іншими нормативно-правовими актами.

Утворення акціонерного товариства було здійснено на підставі наказу шляхом перетворення державного підприємства на відкрите акціонерне товариство. Відповідно до законодавства, чинного на той час, Відкрите акціонерне товариство «Гадяцький елеватор» стало правонаступником Державного підприємства «Гадяцький елеватор». Товариство є самостійним господарюючим суб'єктом, має права юридичної особи, здійснює виробничу, комерційну, посередницьку та іншу господарську діяльність, що не суперечить чинному законодавству.

Товариство у 2011 році в результаті перетворення стало товариством з додатковою відповідальністю та по цей час залишається ним.

Метою утворення та діяльності елеватора є здобуття доходу від проведеної господарської та іншої діяльності. Щоб досягнути бажану мету підприємство повинно насичувати споживчий ринок України та інших держав своєю виготовленою продукцією, товарами, послугами та роботою.

Предметом діяльності даного підприємства є проведення будь-якої підприємницької діяльності.

Підприємство маємо багато видів економічної діяльності, найважливішими з них є:

- виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості;

- вирощування різних культур, а саме зернових, технічних, однорічних та дворічних культур;
- оптова торгівля насінням, зерном;
- зберігання, заготівля, переробка, збереження, реалізація всіх видів зерна, насіння та олійних культур;
- виробництво борошна;
- оренда, ремонт, сервісне обслуговування усіх видів устаткування, транспорту виробничого та соціально-побутового призначення;
- здавання транспорту і устаткування в оренду;
- посередництво в торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною, напівфабрикатами, паливом, метами, корисними копалинами, деревиною, машинами, промисловим устаткуванням;
- проведення торгівельно-закупівельної, пов'язаної з придбанням, накопиченням сільськогосподарської та іншої продукцією.

Підприємство може здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, яка не буде суперечити законодавству.



Рис. 2.1. Місце знаходження підприємства «Гадяцький елеватор»

Місце розташування підприємства – Україна, 37300, Полтавська область, місто Гадяч, вулиця Героїв Майдану, 75.

Товариство знаходиться на виїзді із міста, що сприяє кращому та злягодженому під'їзду багатотоннажних автомобілів, та віддалено від обласного центру на 102 км. Поряд з елеватором знаходиться залізничний вузол. Площа елеватора складає 48 га. Територія елеватора знаходиться у другому агрокліматичному районі, що означає, що на території елеватора помірно-теплий клімат. Розташування підприємства знаходиться у сприятливому районі, як для специфічної діяльності підприємства.

В Україні є рейтинг по областях стосовно елеваторів та самих елеваторів. Полтавська область посідає друге місце по кількості діючих та по потужності елеваторів. «Гадяцький елеватор» займає 28 місце з 1355 елеваторів в Україні.

Одночасна зернозберігальна потужність елеватора складає 169,3 тисяч тон. Окрім цього елеватор має можливість додаткового зберігання зерна в полімерних рукавах та сягає до 20 тисяч тон.

На підприємстві застосовують два види відвантаження зерна:

- автомобільне;
- залізничне.

Зернова маса на елеваторі зберігається насипом.

Для здійснення основних видів діяльності елеватор має:

- обладнання для сушіння;
- обладнання для очищення;
- устаткування для зважування зерна;
- обладнання для контролю за температурою зберігання;
- прилади для визначення складу та якості зерна;
- акредитивна лабораторія.

Сільськогосподарські товаровиробники Гадяцького, Зіньківського, Лохвицького та Липоводолинського районів, юридичні особи різних форм власності та фізичні особи-підприємці, що займаються закупками зерна та

поставками паливно-мастильних матеріалів, мінеральних добрив, техніки являються основними споживачами продукції, що виробляє елеватор.

Основними контрагентами ТДВ «Гадяцький елеватора» є: постачальник електроенергії ВАТ «Полтаваобленерго», постачальник природного газу ТОВ «Кременчукгазпостачання», основним постачальником паливо-мастильних матеріалів є ТОВ ТД «Полтаванафтопродукт», безперебійну роботу стаціонарного телефонного зв'язку забезпечує ВАТ «Укртелеком», основним постачальником матеріалів є ПП «Білоцерківець», постачальником запасних частин до техніки та устаткування є ТОВ «Агро-Союз». Головним постачальником сільськогосподарської продукції на переробку є ТОВ ТД «Сумський хліб».

Основними та постійними закупівельниками сільськогосподарської продукції та послуг елеватора є:

- СТОВ: ім. Шевченка, «Фіалка»,
- СПД Власенко І.Ю., Луговська О.М.;
- ФОП: Ісаков А.С., Крайнова Л.М.;
- ПП: Мудряк, Кліщенко, Юліс-Агро, «Серна»;
- ГІОСП АФ «Перемога»;
- АПФ «Ранок»;
- СФГ «Обрій»;
- ЗАТ Райз;
- ТОВ: «Сумський хліб», «Нібулон», «Укролія», «Астарта Київ», «Кернел - Трейд».

Управління підприємством здійснюють:

- Загальні збори учасників Товариства;
- Директор.

Організаційна структура управління ТДВ "Гадяцький елеватор" зображена на рис.2.2.

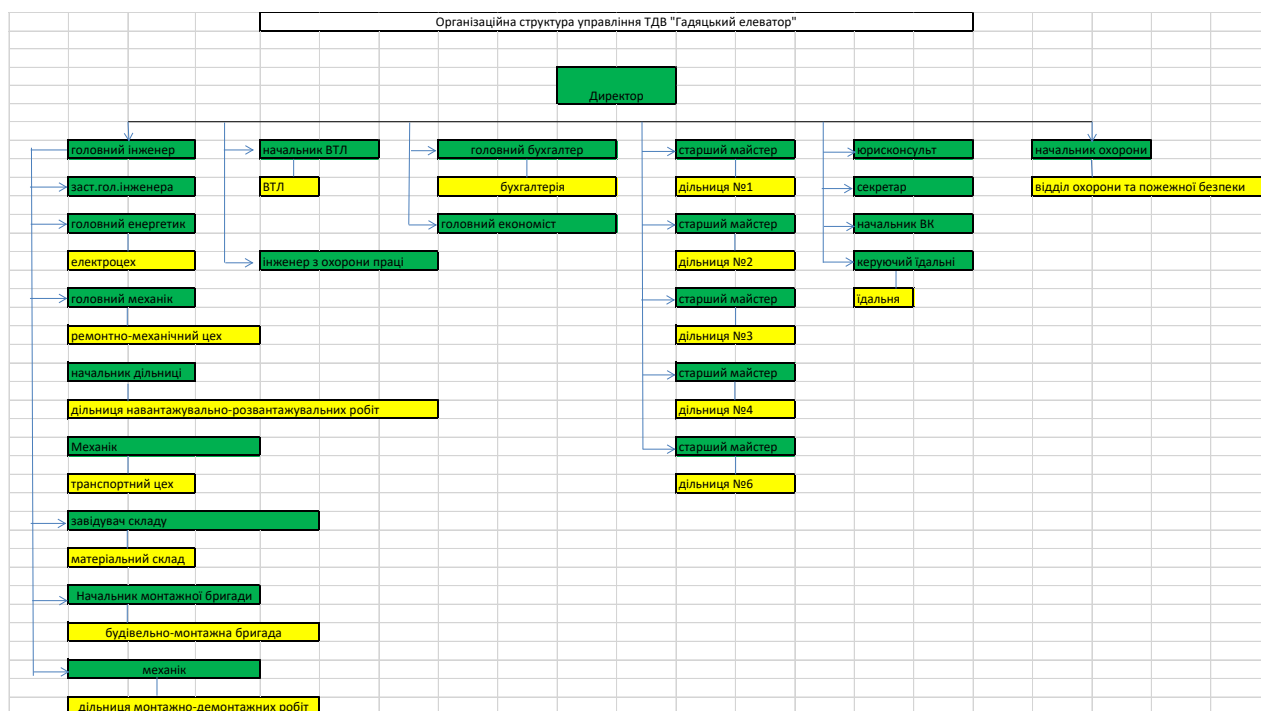


Рис. 2.2. Організаційна структура управління ТДВ «Гадяцький елеватор»

На підставі рішення загальних зборів учасників можуть створюватися інші органи управління Товариством.

Вищим органом Товариства є Загальні збори учасників Товариства.

Учасники можуть приймати участь у загальних зборах учасників особисто або через призначених ними представників.

Загальні збори можуть вирішувати будь-які питання діяльності Товариства.

Виконавчим органом Товариства є Директор.

Директор призначається на посаду Загальними зборами учасників Товариства. З Директором має бути укладено трудовий контракт відповідно до діючого законодавства України.

Директор вирішує всі питання, пов'язані з поточною діяльністю Товариства, за винятком тих, що належать до виключної компетенції Загальних зборів учасників. Загальні збори учасників Товариств мають винести рішення про передачу частини повноважень, що належать їм до компетенції директора.

2.2. Аналіз динаміки, складу і структури оборотних активів підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор»

Стан і структура активів підприємства є однією з важливих умов підприємницької діяльності на сучасному ринку. Виконання умов є одним із найбільш ймовірних економічних наслідків, оскільки будь-які помилки можуть призвести до значних втрат під час пандемії, інтенсивної ринкової конкуренції та тривалої нестабільності макроекономічного середовища країни.

Майновий стан підприємства є однією з найважливіших характеристик основної діяльності підприємства. На цей аспект господарської діяльності фірми впливає багато факторів, один з яких залежить від співвідношення необоротних активів фірми до оборотних. В економічній літературі цей зв'язок не чітко визначений, оскільки він формується галуззю, в якій працює компанія, загальними ринковими умовами та специфічним ринком продукту, який компанія виробляє, серед інших факторів. [36].

До структури майна (активів) підприємства відносять:

- необоротні активи:
- оборотні активи;

Необоротні активи – це матеріальні, нематеріальні та фінансові ресурси, які призначені для продажу та використання протягом терміну, що більше 12 місяців з дати балансу або операційного циклу [37].

До необоротних активів належить I розділ активу балансу, а саме такі статті:

- нематеріальні активи;
- незавершене виробництво;
- основні засоби;
- довгострокові фінансові інвестиції;
- довгострокова дебіторська заборгованість;
- відстрочені податкові активи;
- гудвіл

- інші необоротні активи [38].

Оборотні активи – використання необмежених грошових коштів та їх еквівалентів та інших активів для продажу або споживання протягом операційного циклу або протягом дванадцяти місяців з дати балансу_[39].

До оборотних активів підприємства належить II розділ активу балансу, а саме такі статті:

- запаси (виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція, товари);
- векселі одержані;
- дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги;
- дебіторська заборгованість за розрахунками;
- інша поточна заборгованість;
- поточні фінансові інвестиції;
- грошові кошти та їх еквіваленти;
- інші оборотні активи.

Аналіз майна (ресурсів) підприємства та джерел їхнього фінансування проводять за допомогою складання агрегованого порівняльного аналітичного балансу. Оцінюючи структуру майна підприємства, разом з проведенням горизонтального аналізу, проводять вертикальний аналіз [40] та аналіз оборотності [41]. Основною метою цього аналізу є визначення співвідношення між основним і оборотним капіталом, а отже, 240 тенденцій зміни активів підприємства для зменшення або збільшення його ліквідності та оборотності. Частка цих ресурсів (необоротних і оборотних активів) повинна бути адаптована до конкретної ситуації та виробничого положення підприємства.

Таблиця 2.1.

Агрегований баланс ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 роки

Актив	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) 2019/2018		Темп зростання 2019/ 2018, %	Відхилення (+,-) 2020/2019		Темп зростання 2020/ 2019, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %		в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Необоротні активи (1095)	352385	66,29	339651	60,85	311851	53,83	-12734	-5,44	96,39	-27800	-7,02	91,82
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи (1000+...+1020)	352385	66,29	339651	60,85	311851	53,83	-12734	-5,44	96,39	-27800	-7,02	91,82
1.2. Довгострокові фінансові інвестиції (1030+1035)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3. Відстрочені податкові активи (1045)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.4. Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість (1040+1090)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Оборотні активи (1195)	179212	33,71	218553	39,15	267494	46,17	39341	5,44	121,95	48941	7,02	122,39
2.1. Запаси (1100+1110)	5686	1,07	5031	0,90	3967	0,68	-655	-0,17	88,48	-1064	-0,22	78,85
2.2. Дебіторська заборгованість (1120+1125+1155)	172239	32,40	208430	37,34	257657	44,47	36191	4,94	121,01	49227	7,13	123,62
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти (1160+1165)	1227	0,23	773	0,14	3159	0,55	-454	-0,09	63,00	2386	0,41	408,67
2.4. Витрати майбутніх періодів (1170)	0,00	0,00	0,00	0,00	22	0,00	0,00	0,00	0,00	22	0,00	0,00
2.5. Інші оборотні активи (1180+1190)	60	0,01	4319	0,77	2689	0,46	4259	0,76	7198,33	-1630	-0,31	62,26
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (1200)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Всього майна (1300)	531597	100,00	558204	100,00	579345	100,00	26607	0,00	105,01	21141	0,00	103,79

Продовження таблиці 2.1.

Пасив	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) 2019/2018		Темп зростання 2019/ 2018, %	Відхилення (+,-) 2020/2019		Темп зроста ння 2020/ 2019, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питом а вага, %	в сумі, тис. грн.	в питомі й вазі, %		в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Власний капітал (1495)	308416	58,02	340716	61,04	362773	62,62	32300	3,02	110,47	22057	1,58	102,59
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (1595)	0	0,00	94806	16,98	78349	13,52	94806	16,98	0,00	-16457	-3,46	0,00
3. Поточні зобов'язання і забезпечення (1695)	223181	41,98	122682	21,98	138223	23,86	-100499	-20,01	54,97	15541	1,88	108,56
3.1. Короткострокові кредити банків (1600)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2. Кредиторська заборгованість (1605+...+1650)	45073	8,48	116137	20,81	117292	20,25	71064	12,33	257,66	1155	-0,56	97,31
3.3. Інші поточні зобов'язання (1660+...+1690)	46002	8,65	117228	21,00	118272	20,41	71226	12,35	254,83	1044	-0,59	100,89
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття (1700)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду (1800)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Всього капіталу (1900)	531597	100,00	558,204	100,00	579345	100,00	26607	0,00	105,01	21141	0,00	100,00

Слід зазначити, що з 2018 року по 2020 рік спостерігається збільшення валюти балансу. За три роки, валюта балансу зросла на 8,98%, що є позитивним явищем, адже підприємство розширює обсяги своєї діяльності.

Сукупне майно підприємства складається з необоротних і оборотних активів. Протягом трьох років спостерігаємо зменшення питомої ваги необоротних активів у 2018 році вона становила 66,29%, у 2019 році – 60,85%, у 2020 році – 53,83% та збільшення питомої ваги оборотних активів відповідно з 33,71% у 2018 році до 46,17% у 2020 році, що зменшує ризик компенсації авансового капіталу та підвищує віддачу оборотних коштів.

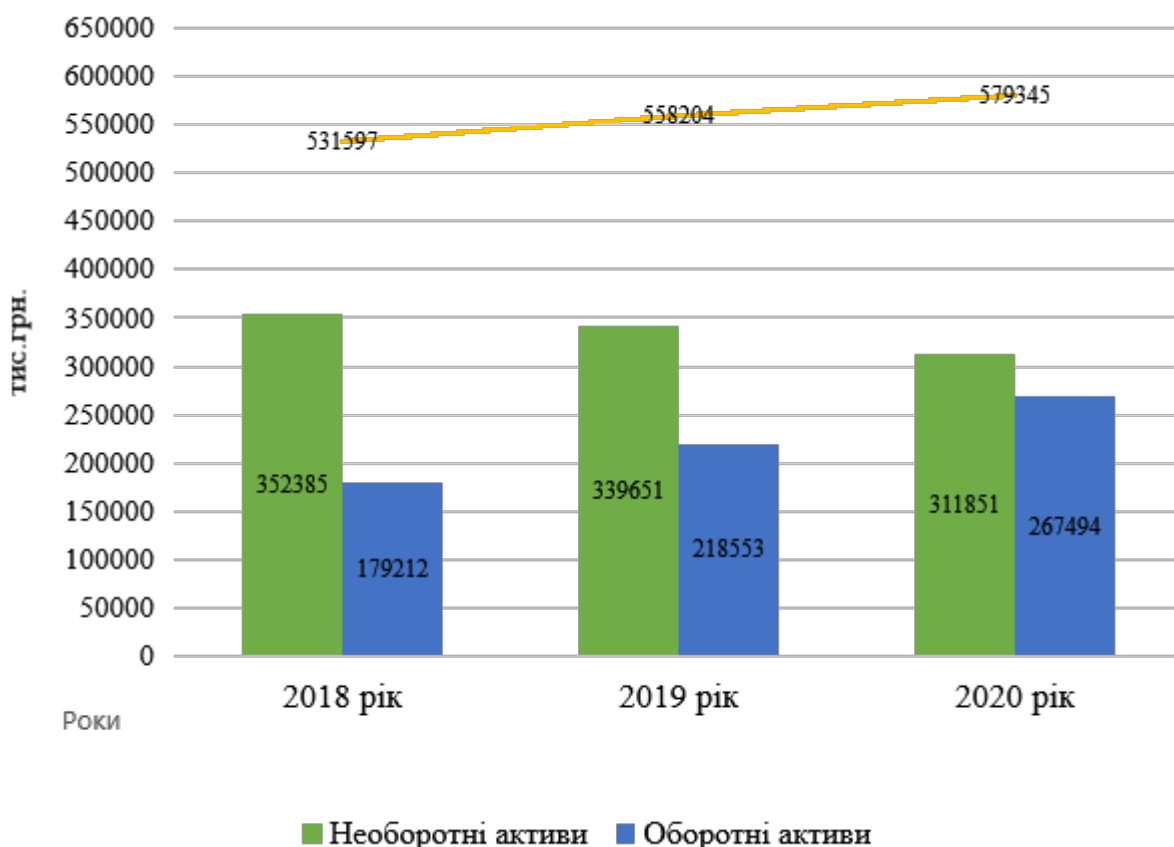


Рис. 2.3. Структура активів ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр., тис. грн.

В структурі балансу переважають необоротні активи, які становлять у 2018 році – 66,29%, у 2019 році – 60,85%, у 2020 році – 53,83% від загальної

величини майна. Необоротні активи на даному підприємстві складаються з основних засобів, так як всі інші показники відсутні. На підприємстві ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018 та 2019 роки спостерігається зменшення основних засобів як в абсолютній величині з 351 919 тис. грн. у 2018 році до 311 420 тис. грн. у 2020 році, так і в структурі з 66,29% до 53,83% відповідно. За три роки основні засоби зменшилися на 12,5%. Зменшення відбулося через зростання зносу основних засобів, що є негативним фактором і свідчить про необхідність інтенсифікації процесів оновлення необоротних виробничих активів, що підвищує конкурентноспроможність підприємства.

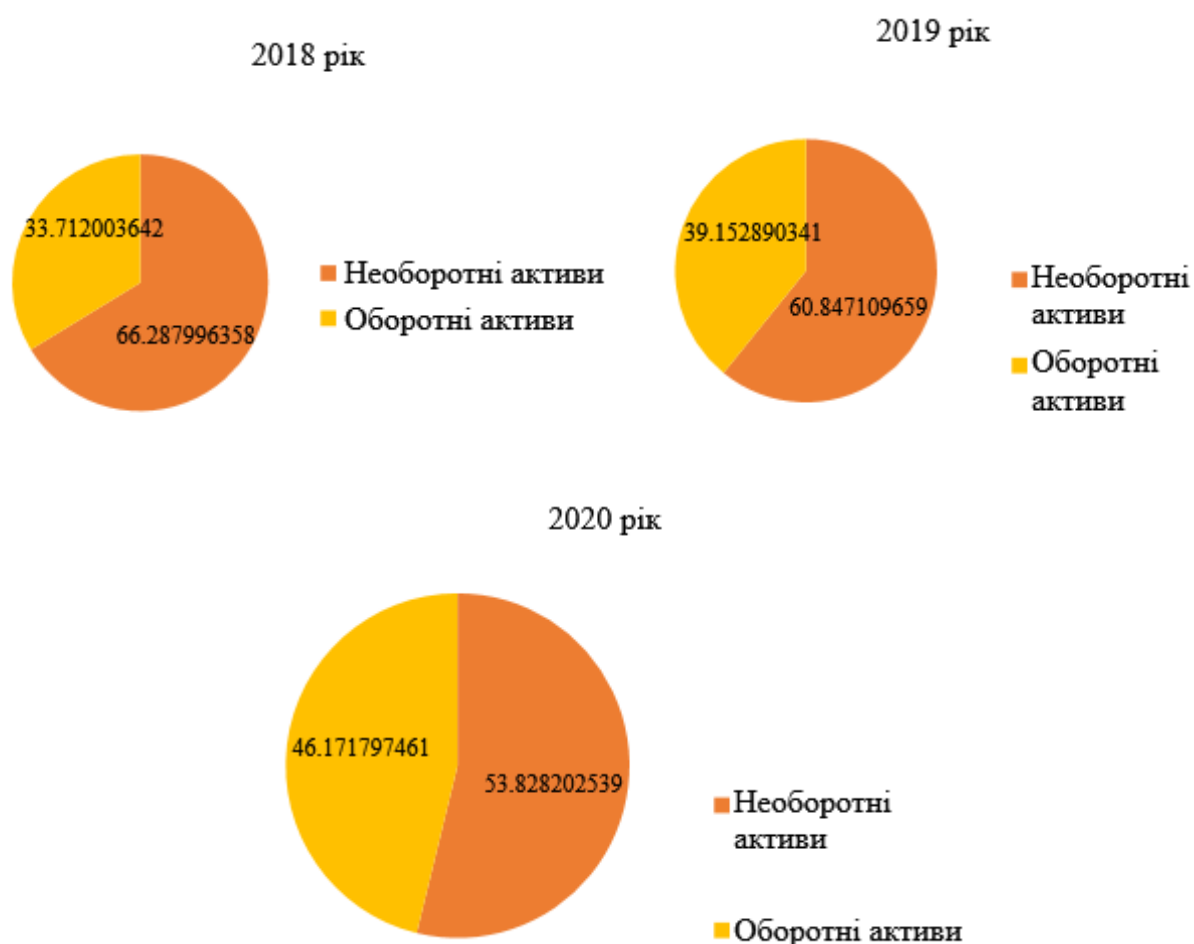


Рис. 2.4. Структура активів ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр.,

%

Протягом досліджуваного періоду відбувається збільшення оборотних активів в абсолютній величині з 179 212 тис. грн. у 2018 році до 267 494 тис. грн. у 2020 році, так і в структурі з 33,71% до 46,17%, величина оборотних активів збільшилася у 1,5 рази.

Переважає більшість оборотних активів складається з дебіторської заборгованості, частка якої на кінець 2020 року становить 44,47%, при цьому частка дебіторської заборгованості протягом досліджуваного періоду стабільно зростає як в абсолютних величинах з 172 239 тис. грн. до 257 657 тис. грн., збільшення відбулося на 85 418 тис. грн., так і в структурі з 32,40% до 44,47%, збільшення відбулося на 12,34%.



Рис. 2.5. Структура дебіторської заборгованості ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Збільшення дебіторської заборгованості може мати як позитивні, так і негативні наслідки. Позитивні наслідки – свідчать про стратегію товарних

позик підприємства для споживачів виробленої ними продукції, послуг. Негативні наслідки – якщо заборгованість не буде вчасно сплачена, то підприємство не буде отримувати кошти за надані послуги та товари, що може призвести до необхідності збільшення кредиторської заборгованості.

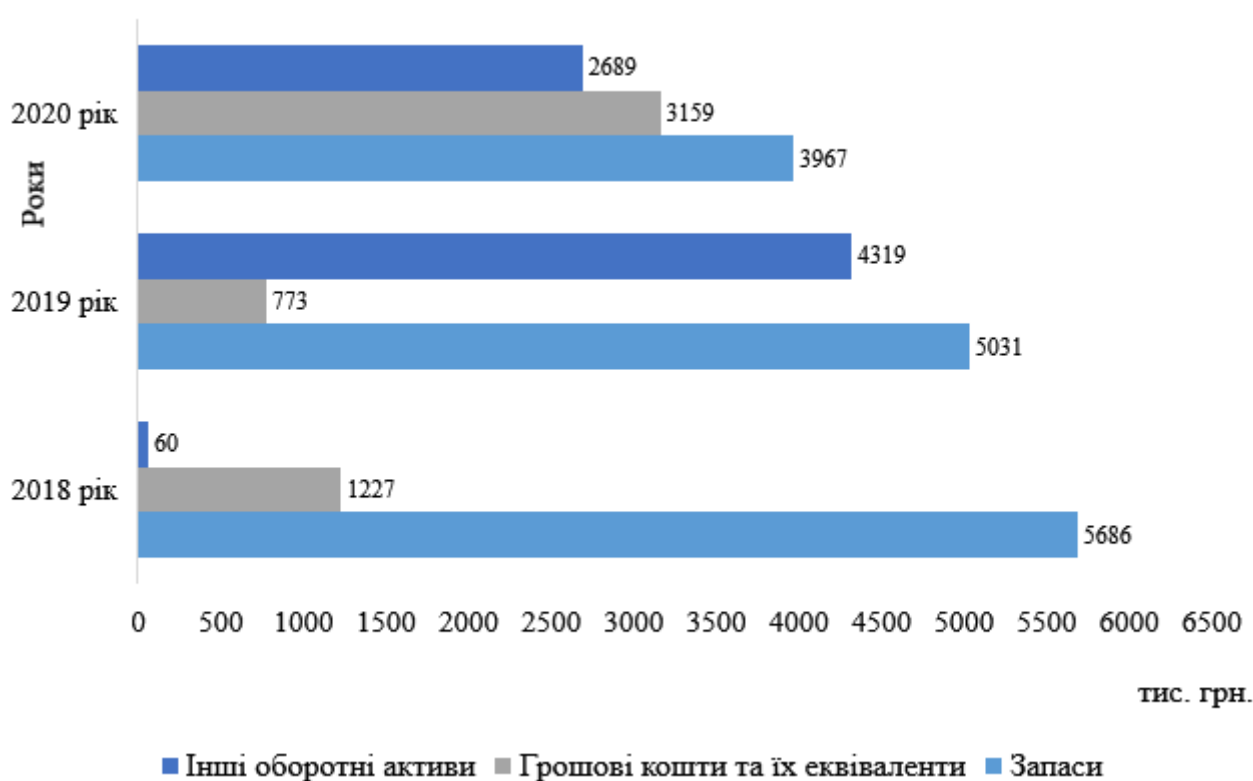


Рис. 2.6. Динаміка запасів, грошових коштів та їх еквівалентів та інших оборотних активів ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Окрім дебіторської заборгованості незначну частку в структурі оборотних активів складають запаси, натомість величина запасів ТДВ «Гадяцький елеватор» є досить незначною, яка постійно зменшується як в абсолютній величині, так і в структурі, та становлять у 2018 році – 1,07%, у 2019 році – 0,90%, у 2020 році – 0,68%, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства, тому що скорочується виробництво продукції.

Незначну частку оборотних активів також складають грошові кошти та їх еквіваленти, які протягом досліджуваного періоду мають не стабільний

характер. Протягом 2019 та 2018 року грошові кошти та їх еквіваленти зменшилися як в абсолютній величині так і в структурі на 0,09% та протягом 2020 та 2019 років навпаки зросли як в абсолютній величині так і в структурі на 0,41% за рахунок збільшення грошових коштів на поточних рахунках у банках – це є позитивним фактором в умовах обмеження підприємницької діяльності в умовах карантинних обмежень, але наскільки ефективно використовуються вільні грошові кошти.

У підприємства «Гадяцький елеватор» варто розглянути структуру пасиву, адже в ньому знаходяться фінансові ресурси за рахунок яких і було сформовано актив підприємства. Протягом досліджуваного періоду спостерігається стабільне зростання величини капіталу в абсолютних величинах з 531 597 тис. грн. до 579 345 тис. грн..

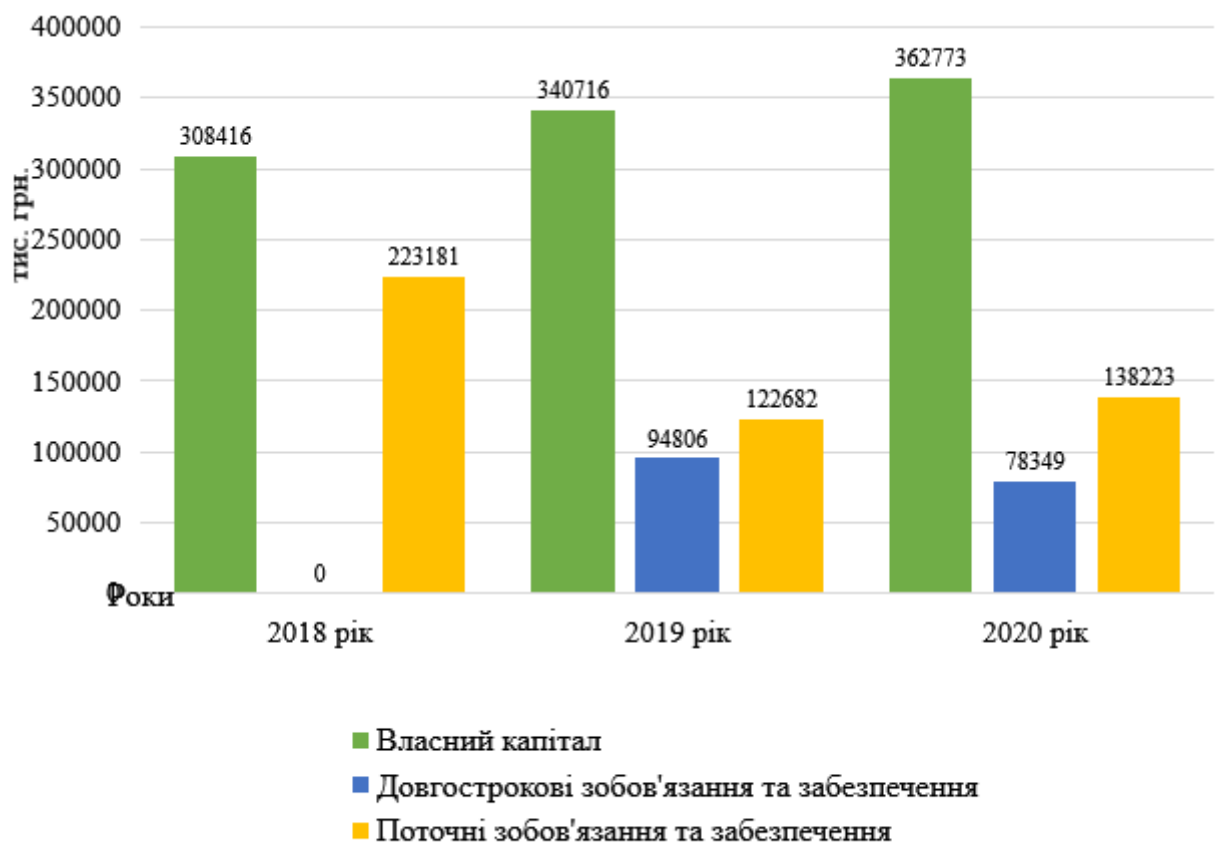


Рис. 2.7. Структура капіталу ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Переважна більшість капіталу складається з власного капіталу, відбулося збільшення величини власного капіталу у 1,2 рази, частка якого становила у 2018 році – 58,02%, у 2019 році – 61,04%, у 2020 році – 62,62%, збільшення власного капіталу відбувається за рахунок скорочення нерозподіленого прибутку (непокритого збитку), який являється хворою статтею балансу, але це є позитивним явищем, адже підприємство покриває збиток та за рахунок цього збільшується капітал підприємства.

Окрім власного капіталу частку в структурі капіталу складають довгострокові зобов'язання та забезпечення, натомість величина довгострокових зобов'язань та забезпечень у 2018 році була відсутньою, у 2019 році – 16,98%, у 2020 році – 13,52%, за рахунок довгострокових кредитів банків.

Значну частку капіталу складають також поточні зобов'язання та забезпечення, які протягом досліджуваного періоду мали не стабільний характер. Протягом 2019 та 2018 року поточні зобов'язання та забезпечення зменшилися як в абсолютній величині так і в структурі на 20,01% та протягом 2020 та 2019 року навпаки зросли як в абсолютній величині так і в структурі на 1,88% за рахунок збільшення інших поточних зобов'язань.

Провівши аналіз майна протягом досліджуваного періоду на підприємстві ТДВ «Гадяцький елеватор», можна зробити висновок, що більшу частку в структурі активів займають оборотні та не оборотні активи.

- відбулося скорочення необоротних активів це свідчить про погіршення матеріально-технічного устаткування підприємства;
- в свою чергу відбулося збільшення як в абсолютній величині так і в питомій вазі оборотних активів це свідчить про формування більш мобільної структури активів, що в свою чергу сприяє прискоренню оборотних засобів на підприємстві;
- в структурі пасиву спостерігається збільшення власного капіталу за рахунок скорочення нерозподіленого прибутку;

- в пасиві протягом досліджуваного періоду збільшилася кредиторська заборгованість це призводить до збільшення фінансової залежності підприємства перед кредиторами;
- спостерігається збільшення всього капіталу на підприємстві ТДВ «Гадяцький елеватор», що свідчить про ефективну діяльність підприємства.

2.3. Економічна ефективність використання оборотних активів підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор»

Діяльність будь-якого підприємства також тісно пов'язана з наявністю та використанням основних засобів. Основні засоби підприємства повинні характеризувати діяльність підприємства. Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства та отримання необхідної величини прибутку необхідно здійснювати постійний аналіз ефективності використання основних засобів та досліджувати фактори, які впливають на цю зміну.

Основні показники ефективності використання основних фондів можна об'єднати в чотири групи:

- 1) показники екстенсивного використання основних фондів, які відображають рівень їх використання за часом;
- 2) показники інтенсивного використання основних фондів, які відображають рівень їх використання за потужністю (продуктивністю);
- 3) показники інтегрального використання основних фондів, які враховують сукупний вплив всіх факторів – як екстенсивних, так і інтенсивних;
- 4) узагальнюючі показники використання основних фондів, що характеризують різні аспекти використання (стан) основних фондів у цілому на підприємстві [42, с. 160].

Таблиця 2.2.

Показники стану, руху, ефективності використання основних засобів ТДВ
«Гадяцький елеватор» за 2018-2020 роки

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання,%	
				2019/2018	2020/2019
1. Показники оцінки забезпеченості підприємства основними фондами					
1.1. Фондомісткість (Кфм)	2,42	3,94	3,08	162,73	78,29
1.2. Фондоозброєність (Кфо)	1510,54	2740,20	1279,59	181,41	46,70
1.3. Коефіцієнт вартості основних фондів в активах підприємства (Коз)	0,66	0,61	0,54	91,63	88,61
2. Показники оцінки стану основних фондів					
2.1. Коефіцієнт зносу основних засобів (Коз)	0,46	0,49	0,52	105,50	107,46
2.2. Коефіцієнт придатності основних засобів	0,54	0,51	0,48	95,28	92,90
2.3. Коефіцієнт оновлення основних засобів, грн/грн	0,03	0,02	0,01	82,30	33,96
2.4. Коефіцієнт вибуття основних засобів, грн/грн	0,04	0,01	0,02	38,41	125,51
2.5. Коефіцієнт приросту основних засобів, грн/грн	-0,01	0,01	-0,01	-111,79	-104,12
3. Показники оцінки ефективності використання основних фондів					
3.1. Фондовіддача (Кфв)	0,41	0,51	0,32	122,90	63,87
3.2. Коефіцієнт рентабельності основних засобів, %	0,04	0,09	0,07	208,67	72,52
3.3. Інтегральний показник ефективності використання, грн/грн	0,48	0,55	0,44	114,59	80,75

Ефективність використання основних засобів впливає на результати виробництва, стабілізацію та поліпшення фінансового-господарського стану підприємства. Оцінка ефективності використання основних засобів відображає технічний рівень, правильне використання засобів праці.

Щоб дослідити показники стану, руху, ефективності використання основних засобів було розраховано три блока показників:

1. Показники оцінки забезпеченості підприємства основними фондами
2. Показники оцінки стану основних фондів
3. Показники оцінки ефективності використання основних фондів [43].

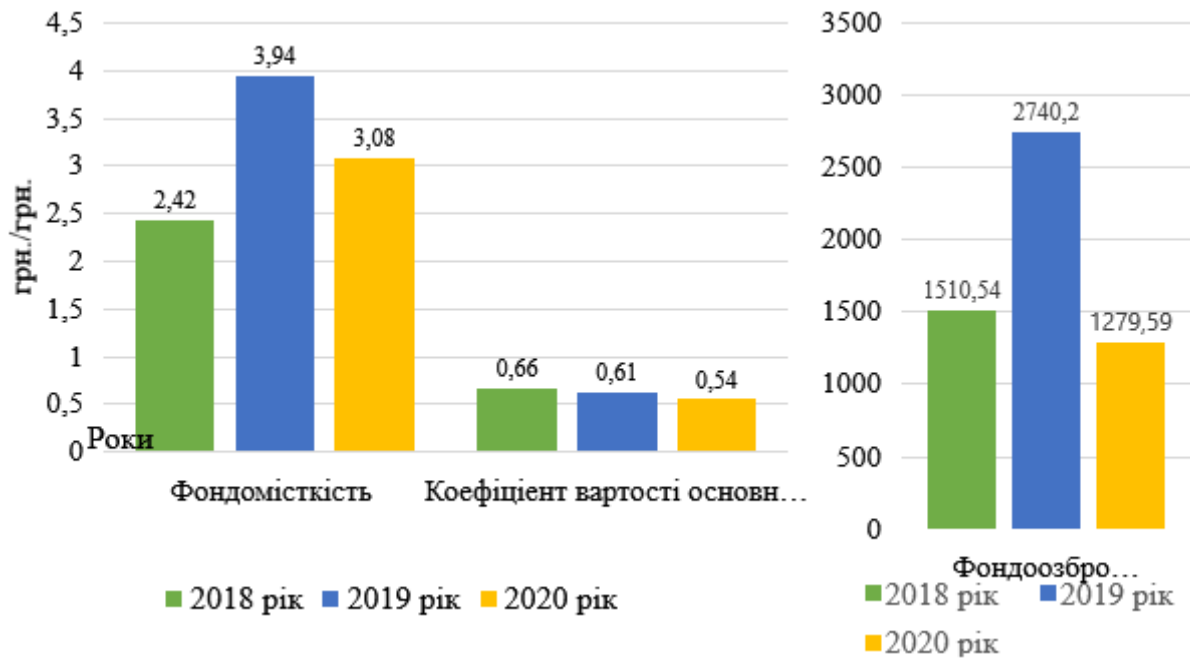


Рис. 2.8. Структура показників оцінки забезпеченості підприємства основними фондами ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр., грн./грн.

Оцінюючи показники забезпеченості підприємства основними фондами на 2020 рік показники знизилися.

Показник фондомісткості у 2019 році порівнюючи з 2018 роком зріс в абсолютному значенні з 2,42 грн./грн. у 2018 році до 3,94 грн./грн. у 2019 році. У 2020 році порівнюючи з 2019 роком показник знизився в абсолютному значенні на 0,86 грн./грн.. Фондомісткість на кінець 2020 року має тенденцію до зниження, що є позитивним явищем у діяльності підприємства, це означає, що підприємство раціонально використовує нове обладнання.

Показник фондоозброєності у 2019 році різко зріс порівнюючи з 2018 роком, з 1510,54 грн./грн. у 2018 році до 2740,20 грн./грн. у 2019 році. У 2020 році показник значно знизився порівнюючи з 2019 роком в абсолютному значенні на 1460,61 грн./грн. та також якщо порівняти 2020 рік з 2018 роком, то показник також знизився в абсолютному значенні на 230,95 грн./грн.. Фондоозброєність має тенденцію до зменшення, що негативно впливає на фінансово-господарську діяльність підприємства, що в результаті може призвести у подальшому до погіршення продуктивності праці.

Аналізуючи коефіцієнт вартості основних фондів в активах підприємства протягом досліджуваного періоду має тенденцію до зменшення в абсолютному значенні з 0,66 грн./грн. у 2018 році до у 0,54 грн./грн. у 2020 році. Абсолютне значення цього показника не повинно бути нижче 0,5 грн./грн., на даному підприємстві найнижчий показник у 2020 році і він становить 0,54 грн./грн., що не є критичним.

Виконуючи аналіз оцінки стану основних фондів розраховали показники, які повністю характеризують основні фонди через такі коефіцієнти: коефіцієнт зносу, придатності, оновлення, вибуття, приросту основних засобів.

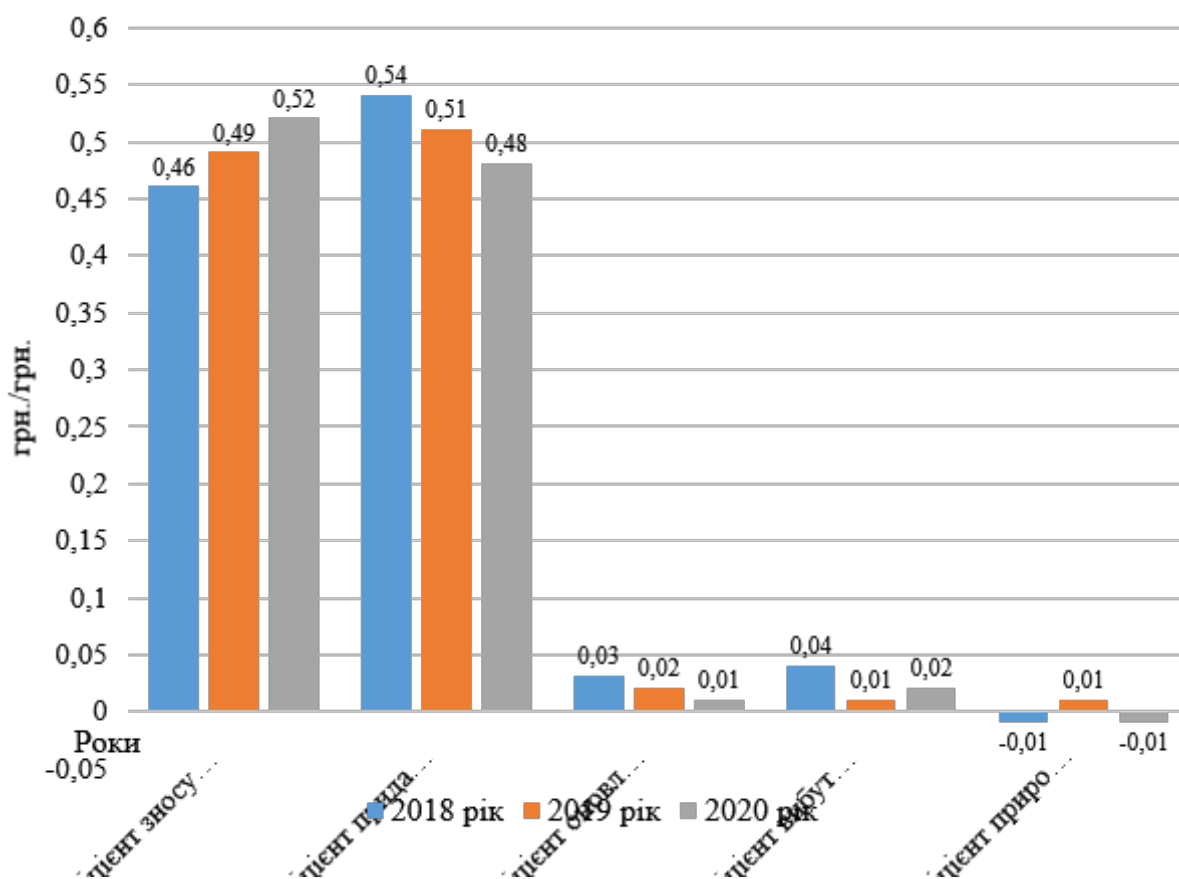


Рис. 2.9. Структура показників оцінки стану основних фондів ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр., грн./грн.

Коефіцієнт зносу основних засобів за досліджуваний період має тенденцію до збільшення з 0,46 грн./грн. у 2018 році до 0,52 грн./грн. у 2020

році, що є негативною тенденцією для підприємства, бо призводить до зменшення процесів оновлення виробничих активів та погіршення стану матеріально-технічної бази підприємства.

Коефіцієнт придатності основних засобів є взаємозамінним із коефіцієнтом зносу основних засобів за три роки має тенденцію до зменшення з 0,54 грн./грн. у 2018 році до 0,48 грн./грн. у 2020 році, що є негативним показником, бо погіршується стан основних засобів.

Коефіцієнт оновлення основних засобів показує яку частку від наявних основних засобів, яка складає основні засоби. За досліджуваний період даний показник зменшується в абсолютному значенні з 0,03 грн./грн. у 2018 році до 0,01 грн./грн. у 2020 році, що вказує на те, що нових засобів в наявних немає.

Коефіцієнт вибуття основних засобів має нестабільний характер, адже у 2019 році коефіцієнт становив 0,01 грн./грн., а у 2018 році 0,04 грн./грн., коефіцієнт знизився на 0,03 грн./грн., що означає, що частка основних засобів, які вибули з різних технічних причин, знизилася. Коефіцієнт вибуття та коефіцієнт оновлення слід розглядати взаємопов'язано, в даному випадку на кінець 2019 року коефіцієнт вибуття не перевищує значення коефіцієнта оновлення основних засобів, що є позитивним фактором для підприємства, що свідчить про те, що оновлення здійснюється шляхом введення нових основних засобів. Порівнюючи коефіцієнт вибуття 2020 рік з 2019 роком, то у 2020 році показник склав 0,02 грн./грн., а у 2019 році 0,01 грн./грн., показник зріс на 0,01 грн./грн. та коефіцієнт вибуття перевищує у 2020 році коефіцієнт оновлення, що є негативним фактором для підприємства, адже на підприємстві не забезпечується поліпшення майнового стану.

Коефіцієнт приросту основних засобів за досліджуваний період знаходиться в критичному стані, адже якщо коефіцієнт менше нуля – підприємство втрачає свій потенціал, що згодом може призвести до ускладнення діяльності та зниження її ефективності.

Наступний блок, який було проаналізовано – показники оцінки ефективності використання основних фондів, дані показники мають не стабільний характер.

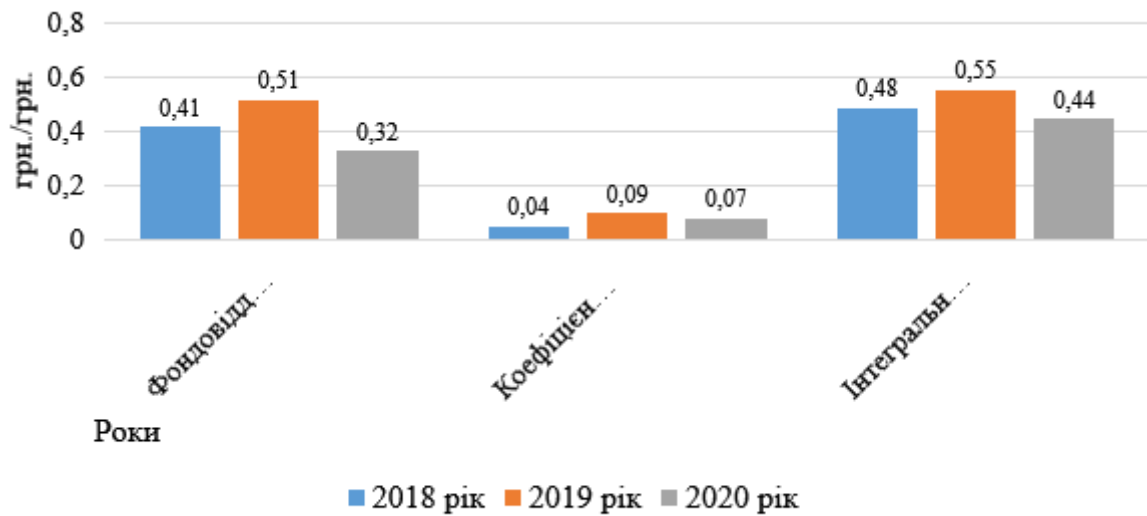


Рис. 2.10. Структура показників оцінки ефективності використання основних фондів ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр., грн./грн.

Коефіцієнт фондівіддача має не стабільний характер, якщо порівняти 2019 і 2018 рік, то коефіцієнт збільшився 0,10 грн./грн., а якщо порівняти 2020 рік і 2019 рік, то коефіцієнт зменшився на 0,19 грн./грн.. Збільшення даного показника є оптимізація структури основних засобів, а зменшення в свою чергу є зміна вартості основних засобів, для підвищення коефіцієнта необхідно забезпечити більше навантаження на обладнання.

Коефіцієнт рентабельності так, як і коефіцієнт фондівіддача має не стабільний характер. У 2019 році спостерігається збільшення показника у порівнянні з 2018 роком на 0,05 грн./грн., а у 2020 році в порівнянні з 2019 роком навпаки відбувається зменшення даного показника на 0,02 грн./грн., що є негативною тенденцією для підприємства, адже це вказує на неефективне використання активів, що приймають участь у процесі формування доходу.

Інтегральний показник ефективності використання має нестабільний характер, якщо порівняти 2019 та 2018 рік, то спостерігається збільшення коефіцієнта на 0,07 грн./грн., а якщо порівняти 2020 рік та 2019 рік, то навпаки

відбувається зменшення на 0,11 грн./грн., зменшення даного показника має негативний характер для підприємства, щоб коефіцієнт мав тенденцію до збільшення підприємству необхідно працювати в напрямку зниження суми витрат і підвищення доходів.

Ефективність використання оборотних активів на підприємстві дуже важливе, оскільки суттєво впливає на загальну ефективність усієї сукупності залучених підприємством засобів. Це пояснюється тим, що періоди оборотності основних і оборотних засобів істотно відрізняються через принципову відмінність характеру процесу участі у виробництві основних і оборотних коштів.

Для аналізу ефективності використання оборотних активів потрібно розрахувати показники таблиці 2.3 .

Таблиця 2.3.

Показники ефективності використання оборотних активів ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт оборотності оборотних активів (поточних активів) (K_{OOA})	0,66	0,88	0,43	132,60	49,20
Коефіцієнт оборотності поточних зобов'язань (K_{OPZ})	0,51	1,01	0,81	197,23	79,70
Коефіцієнт оборотності товарно-матеріальних запасів по виручці від реалізації ($K_{OЗB}$)	30,88	32,72	23,43	105,97	71,61
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів ($K_{Oвз}$)	30,88	33,31	23,94	107,89	71,86
Період оборотності виробничих запасів ($T_{Oвз}$)	11,82	10,96	15,29	92,68	139,55
Коефіцієнт оборотності готової продукції ($K_{OГП}$)	0	0	0	0	0
Коефіцієнт оборотності грошових засобів ($K_{OГЗ}$)	124,83	175,33	53,62	140,46	30,58
Період оборотності грошових засобів ($T_{OГЗ}$)	2,92	2,08	6,83	71,20	327,90

Продовження таблиці 2.3.

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт відволікання оборотного капіталу в дебіторську заборгованість (Квідв)	0,76	1,05	1,06	138,81	101,16
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз)	0,78	0,92	0,45	95,53	48,63
Період погашення (інкасації) дебіторської заборгованості, днів (Тодз)	468,56	396,23	809,15	104,68	206,18
Коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості (Кпдз)	0,02	0	0,00003	0,00	0,00
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Кокз)	2,96	0,89	0,90	30,00	101,59
Рентабельність оборотних активів (Р)	6,60	19,87	15,25	301,32	76,75
Інтегральний показник ефективності оборотних активів	0,21	0,42	0,26	199,89	61,45

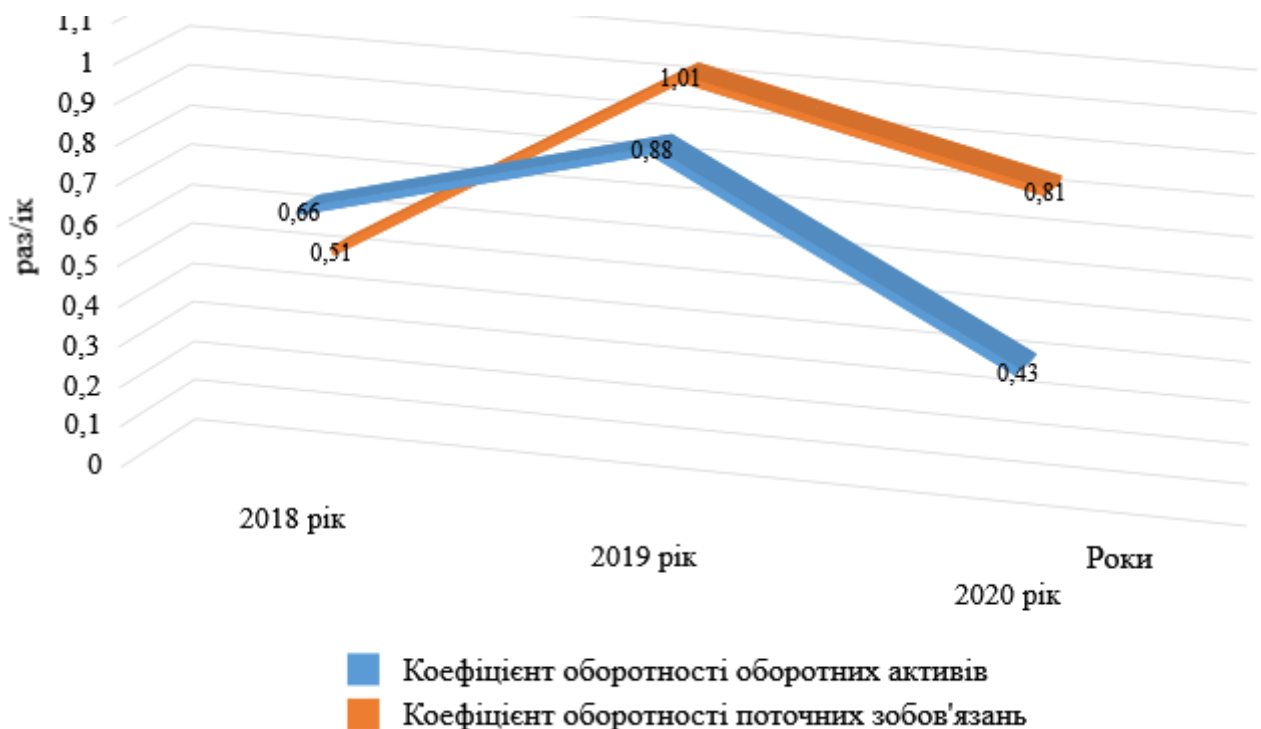


Рис. 2.11. Коефіцієнти оборотності оборотних активів та поточних зобов'язань ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр., раз/рік

Коефіцієнт оборотності оборотних активів постійно коливається, спочатку спостерігається збільшення коефіцієнта, а потім зменшення

показника. Динаміка даного показника, вважається оптимальною тоді, коли даний показник має тенденцію до збільшення. В даному випадку у 2019 році відбулося збільшення на 0,22 раз/рік, що свідчить про удосконалення політики управління запасами, дебіторською заборгованістю, та іншими видами оборотних активів. Але на кінець 2020 року відбулося зменшення коефіцієнта на 0,45 раз/рік, що свідчить про не ефективне використання активів підприємства. Але показники досить низькі, що свідчить про неліквідну структуру оборотних активів та не стійке фінансове становище підприємства.

Коефіцієнт оборотності поточних зобов'язань становить у 2018 році 0,51 раз/рік, у 2019 році 1,01 раз/рік, у 2020 році 0,81 раз/рік. З даних показників можна зробити висновок, що тільки у 2019 році підприємство «Гадяцький елеватор» може повністю погасити свою поточні зобов'язання.

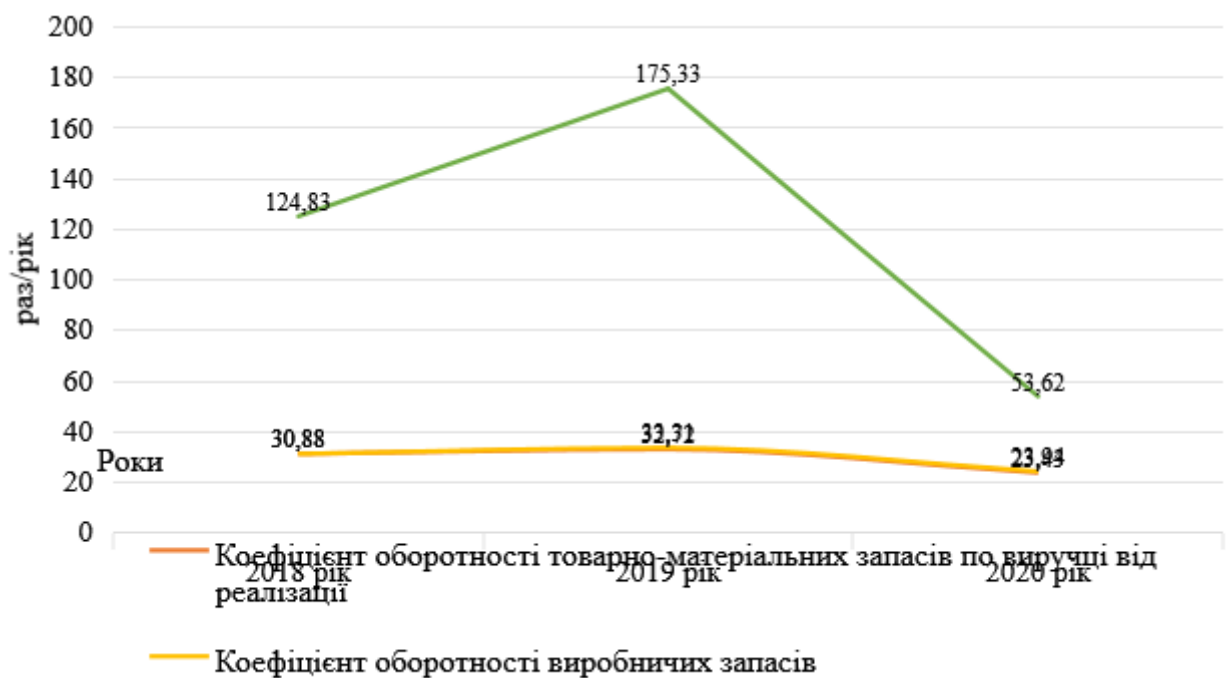


Рис. 2.12. Коефіцієнти оборотності грошових засобів, виробничих запасів, товарно-матеріальних запасів по виручці від реалізації ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр., раз/рік

Коефіцієнт оборотності товарно-матеріальних запасів по виручці від реалізації у 2019 році зріс на 1,84 раз/рік, а у 2020 році спостерігається стрімке

зменшення показника на 9,29 раз/рік, що є не дуже добре, адже відбувається затримка продукції на складі. Але якщо проаналізувати коефіцієнт за кожний рік окремо, то показник не є низьким і для даної специфіки підприємства є досить гарним, лише потрібно підтримувати його в нормі, щоб була тенденція на збільшення даного показника і тоді оборотність продукції стане кращим.

Специфіка підприємства «Гадяцького елеватора» не передбачає велику кількість виробничих запасів, тому виробничих запасів на підприємстві невелика кількість. Тому коефіцієнт оборотності виробничих запасів великий, хоч він і має нестабільний характер і на кінець 2020 року має тенденцію до зменшення. Період погашення виробничих запасів має тенденцію до збільшення і складає на кінець 2020 року 15 днів, що є чудовим показником для даного підприємства, що ще раз підкреслює вид діяльності підприємства «Гадяцький елеватор».

Коефіцієнт оборотності готової продукції відсутній на даному підприємстві.

Коефіцієнт оборотності грошових засобів мають не стабільний характер, адже у 2019 році спостерігається збільшення даного коефіцієнта на 50,50 раз/рік через зменшення готівки на підприємстві, але на кінець 2020 року спостерігається зменшення даного коефіцієнта на 121,72 раз/рік. В цілому можна зробити висновок, що у підприємства недостатність коштів у підприємства в умовах значного обсягу дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт відволікання оборотного капіталу в дебіторську заборгованість, даний коефіцієнт допомагає визначити наскільки є ефективним використання оборотних активів. На даному підприємстві «Гадяцький елеватор» коефіцієнт за три досліджуваних роки є стабільним, спостерігається у 2019 році збільшення на 0,29 раз/рік та у 2020 році збільшення на 0,01 раз/рік. Стабільний характер даного показника також є позитивним явищем, оскільки вказує на більш ефективне використання оборотних активів у господарській діяльності.



Рис. 2.13. Динаміка коефіцієнта відволікання оборотного капіталу в дебіторська заборгованість та коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр., раз/рік

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості склав у 2018 році 0,78 раз/рік, у 2019 році 0,92 раз/рік, у 2020 році 0,45 раз/рік, а період погашення дебіторської заборгованості складає у 2018 році 468 діб, у 2019 році 396 діб, у 2020 році 809 діб. Негативним є низьке значення коефіцієнта обігу дебіторської заборгованості та високий показник періоду її погашення, що є індикатором зміни кредитної політики в бік скорішого стягнення платежів за рахунками до оплати, що свідчить, що на підприємстві можуть виникнути великі проблеми вчасного погашення виставлених ним рахунків.

Коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості складає у 2018 році 0,02 раз/рік, у 2019 році даний коефіцієнт відсутній, у 2020 році 0,00003 раз/рік. По даному коефіцієнті спостерігається тенденція до зменшення та взагалі її відсутності, що є негативним для підприємства.

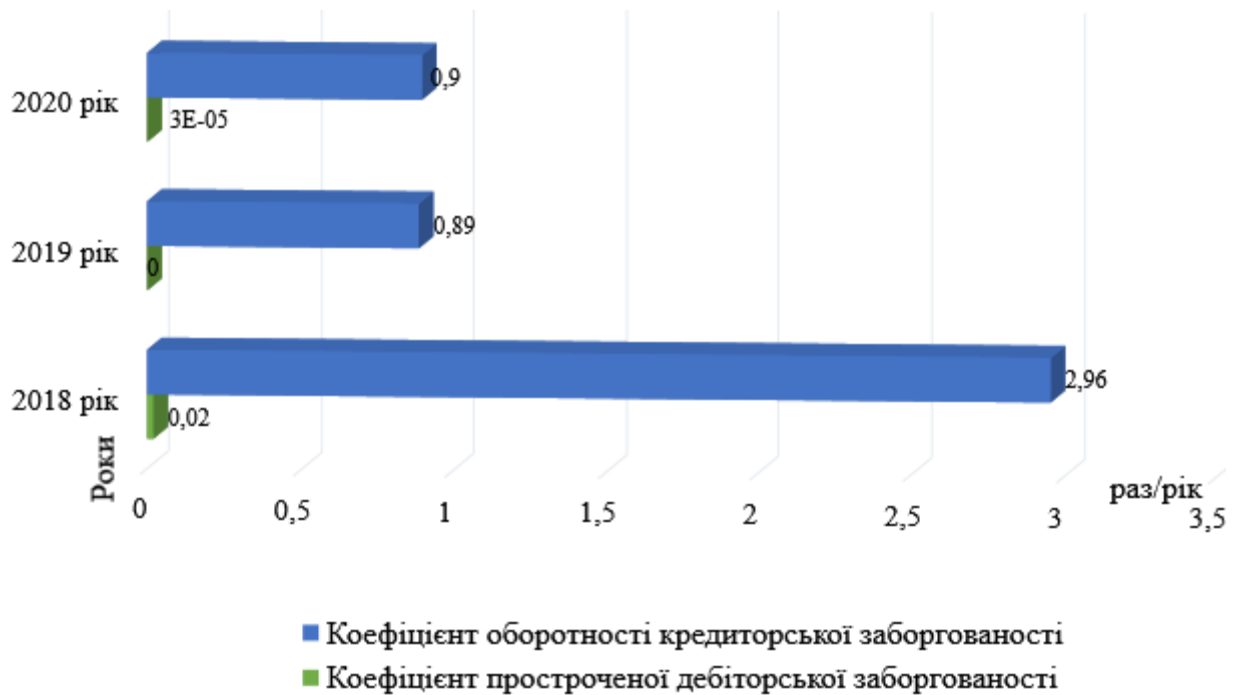


Рис. 2.14. Динаміка коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості та коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр., раз/рік

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості у 2018 році склав 2,96 раз/рік, можна зробити висновок, що підприємство може повністю сплатити виставлені рахунки по господарських операціях. Але у 2019 та 2020 роках склав 0,89 раз/рік та 0,90 раз/рік та йде зменшення коефіцієнта, що є негативним фактором для підприємства, що за собою провокує несвоєчасно сплачені рахунки по господарським операціям.

Рентабельність оборотних активів показує ефективність використання активів компанії. В загальному можна сказати, що відбулося збільшення рентабельності порівнюючи з 2018 роком. Хоч і відбулося у 2020 році зменшення рентабельності, але можна зробити висновок, що на підприємстві ефективний процес управління.

Інтегральний показник ефективності оборотних активів має тенденцію до збільшення, якщо порівнювати 2019 рік з 2018 рік, то показник виріс у 2 рази, але у 2020 році спостерігається тенденція до зменшення на 1,6 раз.

Підприємницька діяльність є комплексною ознакою бізнес-середовища підприємства, яка визначає платоспроможність, фінансову стійкість і стабільність підприємства, а також ринкову позицію підприємства, безпеку та ефективність усіх ресурсів, а також результати діяльності [44].

Відповідно до цього визначення підприємницька діяльність тісно пов'язана з іншими важливими характеристиками бізнесу (інвестиційна привабливість, фінансова стійкість, кредитоспроможність). Таким чином, високий рівень ділової активності підприємства сприяє покращенню інвестиційного клімату для цього суб'єкта господарювання. Водночас цим підприємствам легше та реальніше отримувати кредити в банках, оскільки підприємства з високою діловою активністю мають змогу ефективніше використовувати кошти, отримані від банків, та погашати свої борги [44].

Отже, ділова активність є однією з умов кредитоспроможності підприємства та фінансової стійкості.

Таблиця 2.4.

Показники оборотності ТВД «Гадяцький елеватор» за 2018 – 2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання,%	
				2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,66	0,88	0,43	132,60	49,20
Тривалість обороту оборотних активів	549,00	414,02	843,80	75,41	203,81
Коефіцієнт ефективності використання ресурсів	0,03	0,06	0,04	186,86	65,80
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,88	0,84	0,41	95,53	95,29
Тривалість обороту дебіторської заборгованості	414,50	433,90	894,61	104,68	3,83

Продовження таблиці 2.4.

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт обороту кредиторської заборгованості	2,96	0,89	0,90	30,00	28,97
Тривалість обороту кредиторської заборгованості	123,17	410,56	405,24	333,34	12,60
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	30,88	32,72	23,43	105,97	71,61
Тривалість обороту матеріальних запасів	11,82	11,16	15,62	94,37	140,04
Коефіцієнт оборотності власного оборотного капіталу	0,50	0,54	0,30	107,19	55,48
Тривалість обороту власного оборотного капіталу	724,27	675,66	1217,95	93,29	180,26



Рис. 2.15. Коефіцієнт ефективності використання ресурсів та коефіцієнт оборотності власного оборотного капіталу ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр., грн./грн.

Коефіцієнт ефективності використання ресурсів за три досліджуваних роки має нестабільний характер. У 2019 році збільшився в абсолютні величині на 0,03 грн./грн., а у 2020 році зменшився на 0,02 грн./грн..

Коефіцієнт оборотності власного капіталу за три досліджуваних роки має нестабільний характер. У 2019 році збільшився в абсолютні величині на 0,04 грн./грн., а у 2020 році зменшився на 0,24 грн./грн..

Тривалості оборотності на підприємстві є дуже високими, що є негативним фактором для підприємства. Було розраховано 5 періодів оборотності, з них 4 є дуже високими, а саме тривалість обороту оборотних активів, власного оборотного капіталу, дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості, вони складають від одного року та до декількох років.

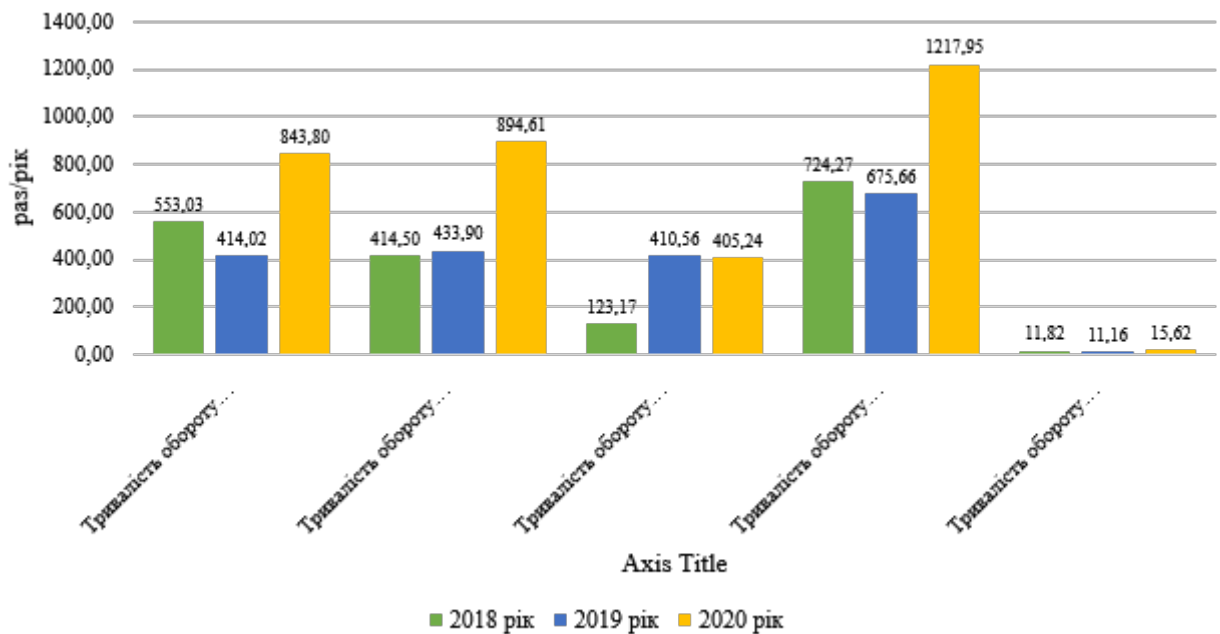


Рис. 2.16. Тривалості обороту підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр., грн./грн.

Лише тривалість обороту матеріальних запасів і складає від 11 днів до 16 днів протягом трьох досліджуваних років.

Досліджуючи ділову активність підприємства «Гадяцький елеватор», слід також розглянути на виконання «золотого правила».

Таблиця 2.5.

Перевірка виконання «золотого правила» економіки підприємства ТВД
«Гадяцький елеватор» за 2018 – 2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Темп зростання прибутку до оподаткування	0	196,28	68,26
Темп зростання обсягу реалізації	121,70	115,60	60,12
Темп зростання авансованого капіталу	124,23	105,01	103,79
Виконання	$T_{пр} < T_{п} > T_{к} > 100\%$	$T_{пр} > T_{п} > T_{к} > 100\%$	$T_{пр} > T_{п} > T_{к} > 100\%$

Темп зростання прибутку до оподаткування у 2018 році є відсутнім через відсутність показника за аналогічний період. Протягом 2019 та 2020 року спостерігається зменшення даного показника. Тенденція до зменшення є негативним фактором для підприємства.

Темп зростання обсягу реалізації протягом трьох досліджуваних років має тенденція до зменшення, що є негативним фактором для підприємства, адже зменшується обсяг реалізації на підприємстві «Гадяцький елеватор».

Темп зростання авансового капіталу протягом трьох досліджуваних років має тенденція до зменшення, що є негативним фактором для підприємства, адже на підприємстві «Гадяцький елеватор» відбувається зменшення авансованого капіталу.

Протягом трьох досліджуваних років виконання «золотого правила» відбувається у 2019 та у 2020 році. У 2018 році дане правило не виконується через відсутність темпу зростання прибутку до оподаткування. Отже, у підприємства спостерігається в цілому нормальна ділова активність.

Одним із важливих показників, які характеризують ділову активність підприємства є тривалість операційного та фінансового циклу (табл. 2.9.).

Таблиця 2.6.

Періоди обороту поточних активів і зобов'язань ТВД «Гадяцький елеватор»
за 2018 – 2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
				2019/2018	2020/2019
Чистий дохід	151669	175334	105412	23665	-69922
Дебіторська заборгованість	40906	21763	13093	-19143	-8670
Запаси	5686	5031	3967	-655	-1064
Кредиторська заборгованість	44944	59791	506	14847	-59285
Період обороту, дні:					
1) дебіторської заборгованості	468,56	396,23	809,15	-72,34	412,92
2) запасів	11,82	11,16	15,62	-0,67	4,47
3) кредиторської заборгованості	123,17	410,56	405,24	287,39	-5,31
Операційний цикл (п. 1 + п. 2)	480,38	407,38	824,77	-73,00	417,39
Фінансовий цикл (п. 1 + п. 2 - п. 3)	357,22	-3,17	419,53	-360,39	422,70

Кзт 405,24 дн		Фінансовий цикл 419.53 дн		2020 рік
Дзт 809,15 дн			з 15,62 дн	
Фц 3,17 дн	Кзт 410,56 дн		2019 рік	
Дзт 396,23 дн		з 11,16дн		
Кзт 123,17 дн		Фінансовий цикл 357,22 дн		2018 рік
Дзт 468,56 дн			з 11,82 дн	
-5 дн	0 дн	400 дн	800 дн	

Рис. 2.17. Тривалості операційного та фінансового циклу підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр.

Виконавши розрахунки тривалості операційного та фінансового циклу, можна зробити висновок, що ситуація на підприємстві є критичною.

Операційний цикл протягом трьох досліджуваних років має нестабільний характер. У 2019 році відбулося зменшення на 73 дня, а у 2020 зростання відбулося у 2 рази. Під впливом не стабільного характеру

дебіторської заборгованості, то зменшується, то збільшується операційний цикл. Для зменшення операційного циклу потрібно зменшити дебіторську заборгованість.

Фінансовий цикл має не стабільний характер протягом трьох досліджуваних років. У 2019 році відбулося зменшення на 360 днів, внаслідок збільшення кредиторської заборгованості. У 2020 році спостерігається різке збільшення показника на 420 днів, що є негативним фактором для підприємства. Щоб покращити ситуацію необхідно знизити період погашення дебіторської заборгованості.

На зміну тривалості оборотності оборотних активів впливають такі чинники: середньорічні залишки оборотних активів та дохід (виручка) від реалізації.

Таблиця 2.7.

Аналіз динаміки основних показників використання оборотних активів і впливу чинників на економічний результат від прискорення оборотності

ТВД «Гадяцький елеватор» за 2018 – 2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,.)2019/2018		Відхилення (+,.)2020/2019	
				У сумі, 2019 - 2018	Темп зростання, % 2019 /2018*100 %	У сумі, 2020 - 2019	Темп зростання, % 2019 /2018*100 %
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Дохід (виручка) від реалізації, тис. грн.	151669	175334	105412	23665	115,60	-69922	60,12
2. Середньорічні залишки активів, тис. грн.	228126	198882,5	243023,5	-29243	87,18	44141	122,19
3. Коефіцієнт оборотності активів ,в оборотах (п. 1 : п. 2)	0,66	0,88	0,43	0,22	132,60	-0,45	49,20
4. Коефіцієнт закріплення оборотних активів (п. 2 : п. 1)	1,50	1,13	2,31	-0,37	75,41	1,17	203,25

Продовження таблиці 2.7.

1	2	3	4	5	6	7	8
5. Тривалість одного обороту оборотних активів (п. 2 : п. 1 * 360)	541,48	408,35	829,97	-133,13	75,41	421,62	203,25
6. Одноденний оборот (п. 1 : 360)	421,30	487,04	292,81	65,74	115,60	-194,23	60,12
7. Прискорення (-), сповільнення (+) оборотності, днів	-	-	-	-133,13	-	421,62	-
Розрахунок впливу факторів:	-	-	-	-	-	-	-
за рахунок зміни середньорічних залишків оборотних активів	-	-	-	-69,41	-	90,63	-
за рахунок зміни доходу (виручки) від реалізації продукції	-	-	-	-63,72	-	330,99	-
8. Сума вивільнених (залучених) з обороту коштів за рахунок прискорення (-), сповільнення (+) оборотності, тис. грн.	-	-	-	-64837,55	-	123453,98	-
Розрахунок впливу факторів:	-	-	-	-	-	-	-
за рахунок зміни середньорічних залишків оборотних активів	-	-	-	-33805,80	-	26537,87	-
за рахунок зміни доходу (виручки) від реалізації продукції	-	-	-	-31031,75	-	96916,11	-

Дохід (виручка) від реалізації має не стабільний характер. У 2019 році спостерігається збільшення даного показника, а у 2020 році зменшення даного показника. У 2018 році дохід (виручка) від реалізації складає 151 669 тис. грн., у 2019 році 175 334 тис. грн., а у 2020 році 105 412 тис. грн.. Зменшення доходу від реалізації свідчить, по зменшення попиту.

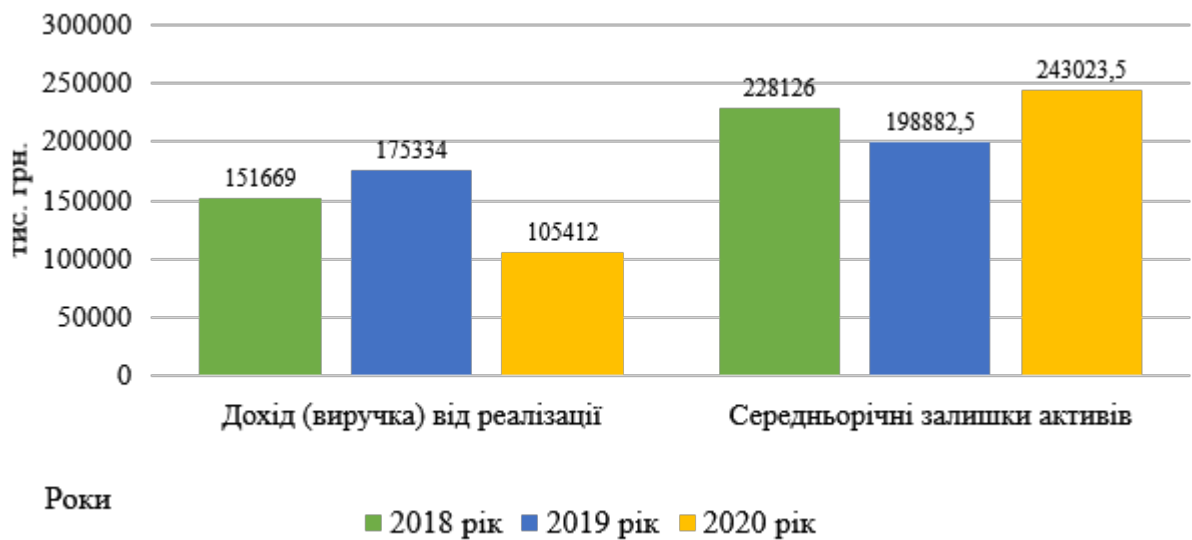


Рис. 2.17. Структура доходу від реалізації та середньорічні залишки активів підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр.

Дохід (виручка) від реалізації має не стабільний характер. У 2019 році спостерігається збільшення даного показника, а у 2020 році зменшення даного показника. У 2018 році дохід (виручка) від реалізації складає 151 669 тис. грн., у 2019 році 175 334 тис. грн., а у 2020 році 105 412 тис. грн.. Зменшення доходу від реалізації свідчить, про зменшення попиту.

Середньорічні залишки активів 2018 році склали 228125,5 тис. грн., у 2019 році 198 882,5 тис. грн., а у 2020 році склали 243 023,5 тис. грн..

Коефіцієнт оборотності активів має нестабільний характер. У 2019 році в порівнянні з 2018 роком, спостерігається збільшення в абсолютній величині коефіцієнта на 0,22 раз/рік, а у 2020 році спостерігається зменшення в абсолютній величині на 0,45 раз/рік. Підприємству необхідно працювати в напрямку оптимізації суми активів, адже позитивним явищем для підприємства повинно бути збільшення даного коефіцієнта.

Коефіцієнт закріплення оборотних активів показує величину оборотних коштів на 1 грн. У 2019 році має тенденцію до зменшення в абсолютній величині на 0,37 грн./грн., а у 2020 році спостерігається збільшення даного

коефіцієнта в абсолютній величині на 1,17 грн./грн.. Тенденція до збільшення є позитивним явищем для підприємства «Гадяцький елеватор».

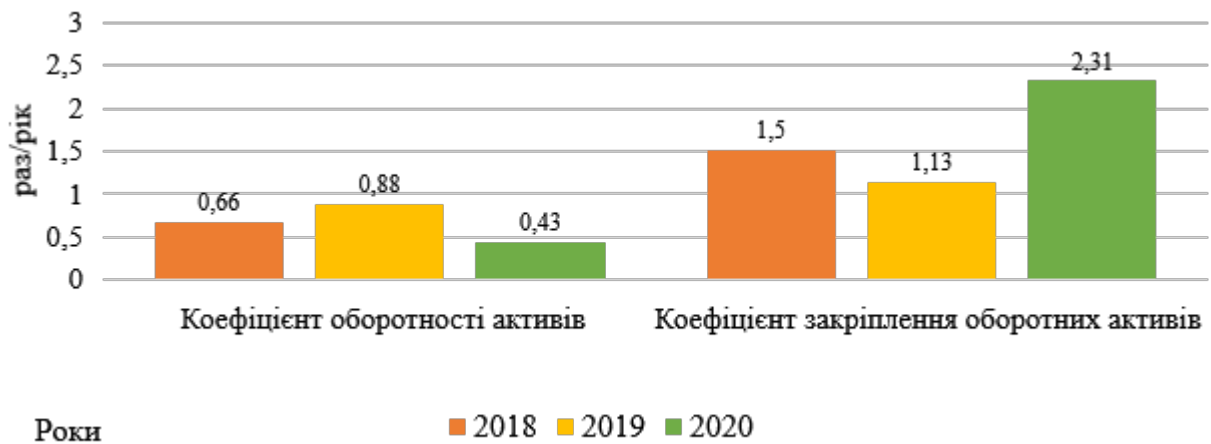


Рис. 2.18. Коефіцієнти оборотності активів та закріплення оборотних активів підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2018-2020 рр.

Тривалість одного обороту оборотних активів протягом трьох років є досить високим. У 2018 році тривалість становить 541 днів, у 2019 році – 408 днів, а у 2020 році – 829 днів. Тривалість, яка більша ніж 365 днів свідчить, про критичне становище підприємства, адже на підприємстві тривалість одного обороту оборотних активів в середньому за три роки складає більше 1 року та 6 місяців.

Одноденний оборот має нестабільний характер. У 2019 році спостерігається збільшення на 65,74 тис. грн., а у 2020 році спостерігається значне зменшення на 194,23 тис. грн.. Тенденція до зменшення є гарним показником для підприємства.

Було розраховано прискорення, сповільнення оборотності за 2019 рік у порівнянні з 2018 роком та 2020 рік у порівнянні з 2019 роком за рахунок впливу двох факторів, а саме: за рахунок зміни середньорічних залишків оборотних активів та за рахунок зміни доходу (виручки) від реалізації продукції. Порівнюючи розраховані дані можна сказати, що два роки є зовсім

протилежними, адже у 2019 році спостерігається прискорення оборотності, а у 2020 році спостерігається сповільнення оборотності.

Аналогічна ситуація відбувається при розрахунку суми вивільнених (залучених) з обороту коштів за рахунок прискорення (-), сповільнення (+) оборотності за рахунок впливу двох факторів, а саме: за рахунок зміни середньорічних залишків оборотних активів та за рахунок зміни доходу (виручки) від реалізації продукції.

Отже, за результатами проведеного аналізу ефективності використання оборотних активів в ТДВ «Гадяцький елеватор» варто зробити відповідні висновки:

Першим етапом дослідження ефективності використання оборотних активів є аналіз агрегованого балансу, який складається з активу та пасиву. Протягом трьох досліджуваних років спостерігається позитивне зростання валюти балансу, валюта балансу зросла на 8,98%.

Аналізуючи актив, визначили, що більшу частку в структурі активу складають необоротні активи, які становлять у 2018 році – 66,29%, у 2019 році – 60,85%, у 2020 році – 53,83% від загальної величини майна. Необоротні активи складаються лише з основних засобів, так як на підприємстві «Гадяцький елеватор» відсутні всі інші показники. В свою чергу відбувається зменшення основних засобів, що є негативним фактором для підприємства, адже це свідчить про підвищення конкурентоспроможності підприємства. Оборотні активи становлять меншу частку активу, але спостерігається тенденція до збільшення, величина оборотних активів збільшилася у 1,5 рази. Збільшення відбувається за рахунок збільшення дебіторської заборгованості, збільшення несе за собою негативні наслідки. Окрім, дебіторської заборгованості в структуру оборотних активів також входять запаси, які скорочується, що несе за собою негативний характер тому, що скорочується виробництво продукції.

Аналізуючи пасив протягом досліджуваних років спостерігається стабільне зростання в абсолютній величині на 47 748 тис. грн., що несе за собою позитивний характер, адже збільшення відбувається за рахунок збільшення власного капіталу.

Загалом аналізуючи баланс підприємства спостерігається збільшення, що свідчить про ефективну діяльність підприємства.

Наступним було розраховано три групи показників стану, руху та ефективності використання основних засобів. Показники оцінки забезпеченості підприємства основними фондами оцінюються показниками: фондомісткість, фондоозброєність та коефіцієнтом вартості основних фондів в активах підприємства. Фондомісткість знижується, що є позитивним явищем для підприємства, адже це свідчить, що підприємство раціонально використовує обладнання. Фондоозброєність зростає, що є негативним фактором, адже це у подальшому може призвести до погіршення продуктивності праці.

Показники оцінки стану основних фондів знаходяться в критичному стані та негативно впливають на стан підприємства, адже: коефіцієнт зносу основних засобів зменшується, що провокує до зменшення процесів оновлення виробничих активів та погіршення стану матеріально-технічної бази підприємства; коефіцієнт придатності основних засобів має тенденцію до зменшення за рахунок чого погіршується стан основних засобів; коефіцієнт вибуття основних засобів має критичне значення, яке протягом досліджуваного періоду зменшується, що свідчить, що на підприємстві частка основних засобів вибула з технічних причин.

Показники оцінки ефективності використання основних фондів мають нестабільний стан. Всі три показника мають тенденцію до зменшення у 2020 році, що є негативною тенденцією. Зменшення призводить до зміни вартості основних засобів, свідчить про не ефективне використання активів.

Також важливим фактором для фінансового стану є оборотність всі показників. При розрахунку є оборотність, яка є допустимою для підприємства

та також, яка є занадто низькою. Занадто низькою оборотністю є коефіцієнт оборотності оборотних активів, що свідчить про неліквідну структуру оборотних активів; грошових засобів, що свідчить, що підприємство лише 2019 році може покрити повністю свої поточні зобов'язання; дебіторської заборгованості, простроченої дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості. Допустимою оборотністю є оборотність товарно-матеріальних запасів, виробничих запасів, коефіцієнт відволікання оборотного капіталу в дебіторську заборгованість, що вказує на більш ефективне використання оборотних активів у господарській діяльності та рентабельність оборотних активів свідчить, що на підприємстві ефективний процес управління.

Встановлено в процесі розрахунків, що ділова активність на підприємстві є критичною, адже всі оборотності, крім оборотності товарно-матеріальних запасів, є досить низькими, що в свою чергу свідчить про велику тривалість обороту, що є негативним фактором для підприємства та свідчить, що на підприємстві низька ділова активність.

В свою чергу високий період оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості та оборотності запасів на підприємстві є досить високим операційний та фінансовий цикл, щоб знизити цикли необхідно знизити період погашення дебіторської та кредиторської заборгованостей.

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТДВ «ГАДЯЦЬКИЙ ЕЛЕВАТОР»

3.1. Основні проблеми управління активами на підприємстві ТДВ «Гадяцький елеватор»

В умовах нинішньої кризи оптимізація умов його діяльності стала першочерговим завданням кожного підприємства, і одним із його головних напрямків є безпосереднє підвищення ефективності управління активами та пасивами підприємства. Управління активами та пасивами – це передусім спроба мінімізувати ціновий ризик шляхом підтримки певного співвідношення між активами та пасивами для досягнення корпоративних цілей (наприклад, досягнення встановленого рівня доходу) при мінімізації корпоративного ризику [45, с.89-90].

При управлінні оборотними активами необхідно комплексно оцінювати позитивні та негативні сторони їх необоротних активів. Основним завданням управління необоротними активами є забезпечення своєчасного оновлення та ефективного використання основних засобів. Можливість оперативного управління неліквідними активами мінімальна. На відміну від цього, поточна політика управління активами відзначається значною маневреністю, можливістю активного впливу на їх розмір, склад, структуру, оборотність, ліквідність та прибутковість.

До основних завдань управління оборотними активами належать:

1) прискорити оборотності загальних оборотних активів. Це завдання управління ліквідними активами досягається шляхом збільшення частки високооборотних активів і зменшення частки повільно оборотних активів;

2) забезпечити достатню ліквідність оборотних активів, достатньої для підтримки платоспроможності підприємства за поточними фінансовими

зобов'язаннями. Це завдання управління досягається шляхом постійного контролю грошових коштів, розміру ліквідних активів у формі абсолютної ліквідності та надання відповідної частки високоліквідних активів, які за необхідності можуть швидко трансформуватися у грошові кошти;

3) забезпечити підвищення норми рентабельності оборотних активів. Це завдання управління може бути досягнуто шляхом своєчасного використання тимчасово вільних залишків грошових активів для формування ефективного поточного портфеля фінансових інвестицій, що можуть принести підприємству прямий дохід у формі процентів або дивідендів, розміщення коштів на депозит, відкриття контокорентних рахунків у банку;

4) мінімізувати ризики та збитки, пов'язані з формуванням ліквідних активів. Основними ознаками грошових активів є ризик втрати від інфляції; поточні фінансові інвестиції - ризик втрати частини свого доходу через несприятливу кон'юнктуру фінансового ринку та ризик втрати від інфляції; дебіторська заборгованість - ризик несплати або прострочення платежів, та ризиком інфляційних втрат [46; 45, 91-94; 47, 113-126].

Стратегія управління корпоративною відповідальністю спрямована на вирішення таких основних завдань:

1) сформувати достатній капітал для забезпечення необхідних темпів економічного розвитку підприємства;

2) умови, що забезпечують максимальну віддачу на капітал при плановому рівні фінансового ризику;

3) забезпечити мінімізацію фінансових ризиків, пов'язаних з використанням коштів, на плановому рівні прибутковості;

4) забезпечити безперервну фінансову рівновагу підприємства в процесі розвитку;

5) забезпечити здійснення засновниками належного рівня фінансового контролю за бізнесом;

6) забезпечення фінансової гнучкості підприємства [48, с. 482; 4; 47, с. 97].

Проаналізувавши актив та пасив підприємства «Гадяцький елеватор» можна виділити такі основні проблеми в управлінні активами:

1) Необоротні активи підприємства протягом трьох аналізованих років складаються лише з основних засобів, так як на підприємстві «Гадяцький елеватор» відсутні всі інші показники. Але в свою чергу відбувається їх зменшення, що є негативним фактором для підприємства, адже це свідчить про зниження конкурентноспроможності підприємства.

Конкурентноспроможність підприємства – це реальна і потенційна здатність підприємства проектувати, виготовляти та продавати за певних умов товари, які є більш відданими споживачам, ніж продукція конкурентів за ціновими та неціновими характеристиками.

2) Оборотні активи підприємства протягом трьох аналізованих років мають тенденцію до збільшення, але дане збільшення несе за собою негативні фактори. В свою чергу відбувається зменшення основних засобів, що є негативним фактором для підприємства, адже це свідчить про підвищення конкурентноспроможності підприємства. Оборотні активи становлять меншу частку активу, але спостерігається тенденція до збільшення, величина оборотних активів збільшилася у 1,5 рази. Збільшення відбувається за рахунок збільшення дебіторської заборгованості та у свою чергу несе за собою негативні наслідки.

Гострою проблемою для кожного суб'єкта господарювання є здатність дебіторської заборгованості максимально швидко бути оберненою в кошти, що не відбувається на даному підприємстві.

Було проаналізовано всі контрагенти та співробітники за 2020 рік. Загальна кількість складає 104 контрагенти, яких заборгованість складає від 5 днів до 2 років. Загальна сума складає 50 720 527,03 гривень, дана сума є надто великою для специфіки роботи даного підприємства, за рахунок цих заборгованостей і відбувається зниження конкурентноспроможності підприємства.

Таблиця 3.1.

Зведене таблиця найбільших контрагентів підприємства ТДВ
«Гадяцький елеватор» від 12-ти місяців до 2-х років

Контрагент/співробітник	Сума боргу	Період погашення
АГРОТРЕЙД-ВИРОБНИЦТВО ТОВ	45193,73 грн	12 місяців
АГРОТРЕЙД-КРАСИЛІВКА ПП	3870000 грн	14 місяців
ГАЛКОМТЕХ ТОВ	7457,24 грн	18 місяців
Злагода СТОВ	4000000 грн	22 місяців
СК-Агро ТОВ	6346000 грн	24 місяців
ОЛИШІВКА ТОВ	13120000 грн	23 місяців
Полтаваобленерго АТ	149558,72 грн	12 місяців
ОЛИШІВКА ТОВ	3870000 грн	12 місяців
ЛИПОВОДОЛИНСЬКИЙ РАЙСНАБ ТОВ	5400000 грн	12 місяців

На даній таблиці 3.1. відображено найбільших контрагентів, яких період погашення складає від 12 місяців до 2-х років. Загальна сума боргу 9 найбільших контрагентів складає 36 808 209,69 грн.

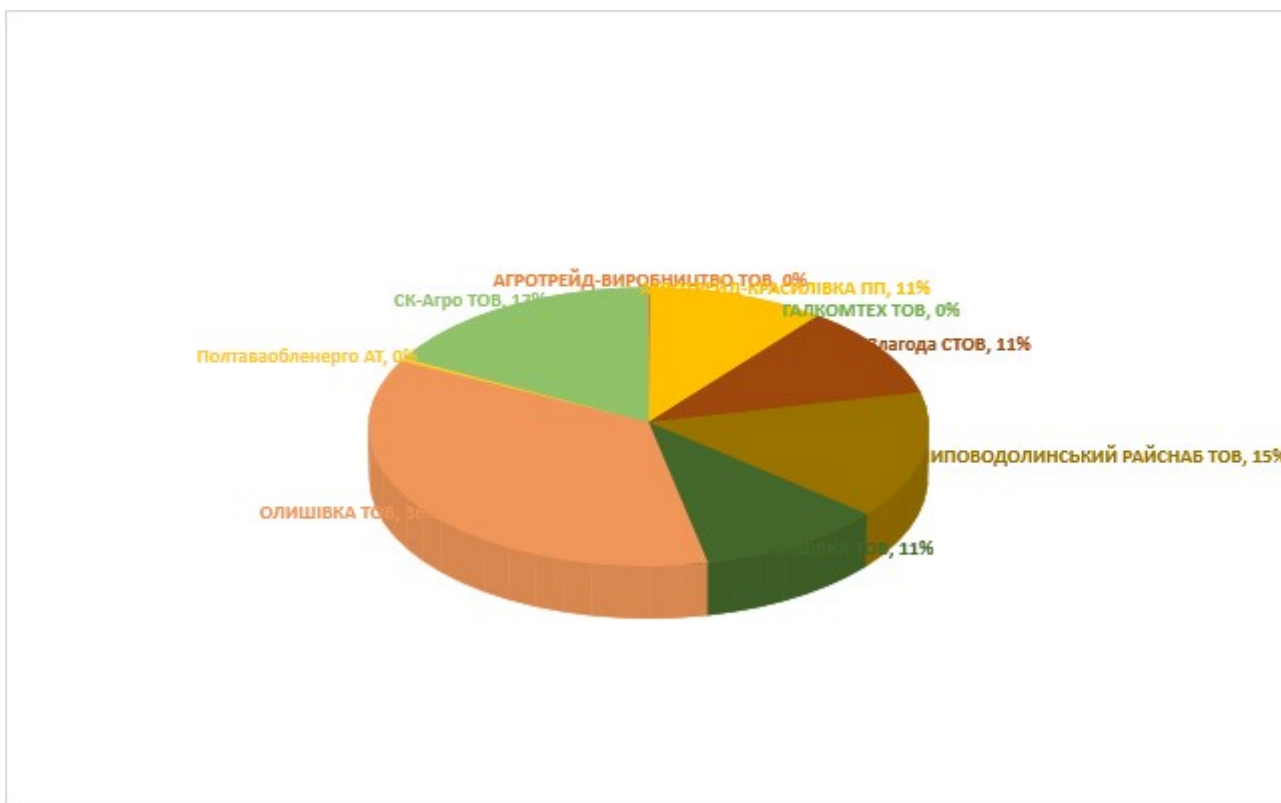


Рис.3.1. Структура найбільших 9-ти контрагентів підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор»

Найбільшим контрагентом являється ОЛИШІВКА ТОВ, адже 13 120 000 грн вони заборгували протягом 23 місяців та 3 870 000 грн протягом 12 місяців, загальна сума якої складає 16 990 000 грн. Загальна сума ОЛИШІВКА ТОВ складає 33,5% від загальної суми всього боргу, а саме 50 720 527,03 гривень. Наступним найбільшим контрагентом являється СК-Агро ТОВ, сума заборгованості складає 6 346 000 гривень протягом 24 місяців та у відсотковому відношенні від загальної суми складає 12%. Третім найбільшим контрагентом є ЛИПОВОДОЛИНСЬКИЙ РАЙСНАБ ТОВ, сума заборгованості складає 5 400 000 гривень протягом 12 місяців та у відсотковому відношенні складає 10,6%.

Три найбільших контрагенти складають 56,1% від загальної суми заборгованості, що є негативним показником для підприємства, адже підприємство не отримує вчасно дані кошти та не використовує для

збільшення продуктивності підприємства, покращення роботи та серед конкурентів через ці фактори знижує свою конкурентоспроможність.

3) Показники оцінки стану основних фондів знаходяться в критичному стані та негативно впливають на стан підприємства, а саме: провокують до зменшення процесів оновлення виробничих активів та погіршення стану матеріально-технічної бази підприємства, погіршується стан основних засобів.

Загалом, політика управління активами компанії включає управління поточними та неліквідними активами. Основним змістом управління необоротними активами є своєчасне оновлення та підвищення ефективності. Управління оборотними активами в основному полягає в забезпеченні безперервності виробничого процесу, прискоренні оборотності активів, забезпеченні ліквідності оборотних активів, підвищенні рентабельності оборотних активів, мінімізації ризиків і втрат.

За сучасних умов підприємствам необхідно проводити більш ефективну політику управління активами, складом і структурою активів, особливо для підвищення рентабельності операційних необоротних активів за рахунок збільшення середньої вартості операційних необоротних активів та збільшення оборотності. Для підвищення ефективності використання оборотних активів підприємства необхідно скоротити тривалість операційного циклу за рахунок прискорення оборотності запасів і готової продукції.

Для підвищення ефективності управління необоротними активами підприємства необхідно здійснити наступне:

- оптимізувати склад і структуру основних засобів підприємства;
- покращити технічний стан основних засобів шляхом введення в експлуатацію нового обладнання й устаткування, проведення реконструкції та модернізації застарілого устаткування, що забезпечить швидке оновлення активної частини основних виробничих фондів;

- обрати альтернативні джерела фінансування основних засобів, які найбільш вигідні для підприємства;
- підвищити фондівдачу шляхом освоєння нових потужностей;
- обрати оптимальні методи нарахування амортизації, які сприятимуть реалізації економічної та науково-технічної стратегії підприємства;
- придбати основні засоби за схемою фінансового лізингу, яка має переваги у порівнянні з банківським кредитом.

3.2. Напрями підвищення ефективності використання оборотних активів підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор»

Ряд заходів щодо покращення нагляду за оборотними коштами та наукового рівня планування є важливим засобом удосконалення функції оборотних коштів та підвищення ефективності управління оборотними коштами в умовах трансформації оборотних коштів.

У зв'язку з цим ми пропонуємо функціональну модель управління оборотним капіталом підприємства, яка дозволить оптимізувати обіг коштів та підвищити загальну ефективність діяльності підприємства (додаток А).

Основними компонентами моделі є організаційна, процесна, інформаційна та функціональна. Кожна з них відповідає певній стадії виробничого циклу і доповнює один одного. Для підвищення ефективності існуючих моделей управління оборотним капіталом необхідно враховувати вплив організаційних компонентів. Забезпечення того, що ефективність у всіх сферах діяльності прямо чи опосередковано пов'язана з наявністю, обігом, ефективним використанням і зростанням достатніх ліквідних активів

Існує три основні фактори, які найбільше впливають на кінцевий результат управління:

- Фінансовий менеджмент. Найважливішим аспектом управління готівкою є розрахунок мінімальної необхідної суми готівки.. Рекомендації

грунтуються на плануванні грошових потоків поточних господарських операцій та суми активів, які будуть витрачені на ці операції в майбутньому.

Під час розрахунку мінімального, максимального та середнього залишків готівки для управління запасами рекомендується використовувати класичні моделі Baumol та Miller-Orr, які часто нехтують підприємствами.

Управління запасами. Це функціональна діяльність, покликана мінімізувати загальну річну вартість інвентаризації, забезпечуючи при цьому задовільне обслуговування клієнтів. Згідно з іншим визначенням, управління запасами - це забезпечення та підтримання оптимальної кількості та виду матеріальних ресурсів, необхідних для реалізації стратегічного плану підприємства.

Управління запасами важливе насамперед тому, що виробництво — це потік матеріальних ресурсів через процес, який змінює форму цих матеріалів, перетворюючи їх на готову продукцію. В останні роки власники бізнесу усвідомили важливість цієї теми. На практиці вони використовують модель Уілсона, яка мінімізує витрати на утримання запасів і системи контролю, що передбачає класифікацію запасів за їх вартістю, кількістю та частотою витрат, прогнозування інфляційної вартості та інфляційного прибутку від формування запасів, приділяється значна увага на вибуття управління витратами зберігання, складування, невикористаних інвентарів, напівфабрикатів тощо.

Створення та зберігання запасів потребує значних витрат, які щорічно складають більше чверті вартості самих акцій. Тому важливо керувати запасами, щоб зазначені витрати були мінімальними і щоб забезпечувався той рівень обслуговування та задоволення запитів клієнтів, до якого прагне підприємство.

– Управління дебіторською заборгованістю. Одним з найважливіших аспектів управління оборотним капіталом є оцінка фактичного стану позик або оцінка ймовірності невиконання зобов'язань, яка проводиться окремо для груп щодо зобов'язань. При управлінні дебіторською заборгованістю необхідно:

- перевіряти стан домовленостей з покупцями про прострочення платежу;
- орієнтуватися на декількох покупців, щоб знизити ризик неплатежу одного або декількох великих покупців;
- стежити за співвідношенням кредитів і боргів; пропонувати знижки за дострокову оплату.

Для покращення ситуації з дебіторською заборгованістю, хочемо запропонувати дві моделі зміни обсягу боргу 9 найбільших контрагентів.

Таблиця 3.2.

Контрагент/співробітник	Сума боргу	Зміна обсягу на 5%	Зміна обсягу на 10%
АГРОТРЕЙД-ВИБРОБНИЦТВО ТОВ	45193,73 грн	42934,04 грн	40874,36 грн
АГРОТРЕЙД-КРАСИЛІВКА ПП	3870000 грн	3676500 грн	3483000 грн
ГАЛКОМТЕХ ТОВ	7457,24 грн	7084,38 грн	6711,51 грн
Злагода СТОВ	4000000 грн	3800000 грн	3600000 грн
СК-Агро ТОВ	6346000 грн	6028700 грн	5711400 грн
ОЛИШІВКА ТОВ	13120000 грн	12464000 грн	11808000 грн
Полтаваобленерго АТ	149558,72 грн	142989,78 грн	134602,8 грн
ОЛИШІВКА ТОВ	3870000 грн	3676500 грн	3483000 грн
ЛИПОВОДОЛИНСЬКИЙ РАЙСНАБ ТОВ	5400000 грн	5130000 грн	4860000 грн

На даній таблиці ми висвітлили дві перспективи, які можна використати підприємству ТДВ «Гадяцький елеватор» для покращення своєї роботи, платоспроможності і прибутковості в цілому. Загальна сума заборгованості у 2020 році складає 50720527,03 гривень, дану суму складають 104 контрагенти.

В нашій моделі відображено 9 контрагентів, які складають найбільші суми та періоди заборгованості та на жаль, їх загальна сума складає 72,6% від загальної суми, що є негативним фактором для підприємства, адже всі інші 95 контрагентів складають лише 27,4% від загальної суми. Але також слід відмітити, що дані 95 контрагентів складають меншу частку та погашаються в невеликі строки до 1-го року.

Перший варіант, який може змінити критичну ситуацію на підприємстві – це зменшити об'єм 9 найбільших контрагентів на 5% та завдяки даному маневру зменшиться у відсотковому співвідношенні на 3,6% та у грошовому еквіваленті на 34968708,2 грн, що покращить ситуацію на підприємстві та борги декількох контрагентів перейдуть з безнадійної та сумнівної в дійсну, що дозволить підприємству ТДВ «Гадяцький елеватор» покращити свою роботу в цілому.

Другий варіант, який може змінити критичну ситуацію на підприємстві – це зменшити об'єм 9 найбільших контрагентів на 10% та завдяки даному маневру зменшиться у відсотковому співвідношенні на 7,3% та у грошовому еквіваленті на 3680621,02 грн, дана ситуація дозволить більше стабілізувати ситуацію на підприємстві, дозволить в більшій мірі погасити кредиторську заборгованість та дозволить зміцнитися на ринку конкурентів.

Дане зменшення можна досягти декількома способами, які на постійній основі можна запровадити на підприємстві ТДВ «Гадяцький елеватор»:

- для зменшення дебіторської заборгованості та переходу з безнадійної та сумнівної дебіторської заборгованості в дійсну, необхідно запровадити штрафні умови за несвоєчасність оплати боргу;

- якщо контрагент під час домовленості повідомляє про несвоєчасність оплати, необхідно запропонувати, в залежності від суми, знижку від 1%-10%, для отримання коштів швидше, що дасть зменшити кількість безнадійної заборгованості;

- якщо проблеми у контрагента з оплатою вже виникли необхідно вимагати заставну суму, не меншу ніж сума на рахунку дебітора;
- використовувати установити, які стягують борги;
- продати рахунки дебіторів факторинговій компанії, якщо при цьому можна отримати економію.

Також пропонуємо розглянути ситуацію протягом 2020 року, як наші запропоновані зміни вплинуть на складову оборотних активів.

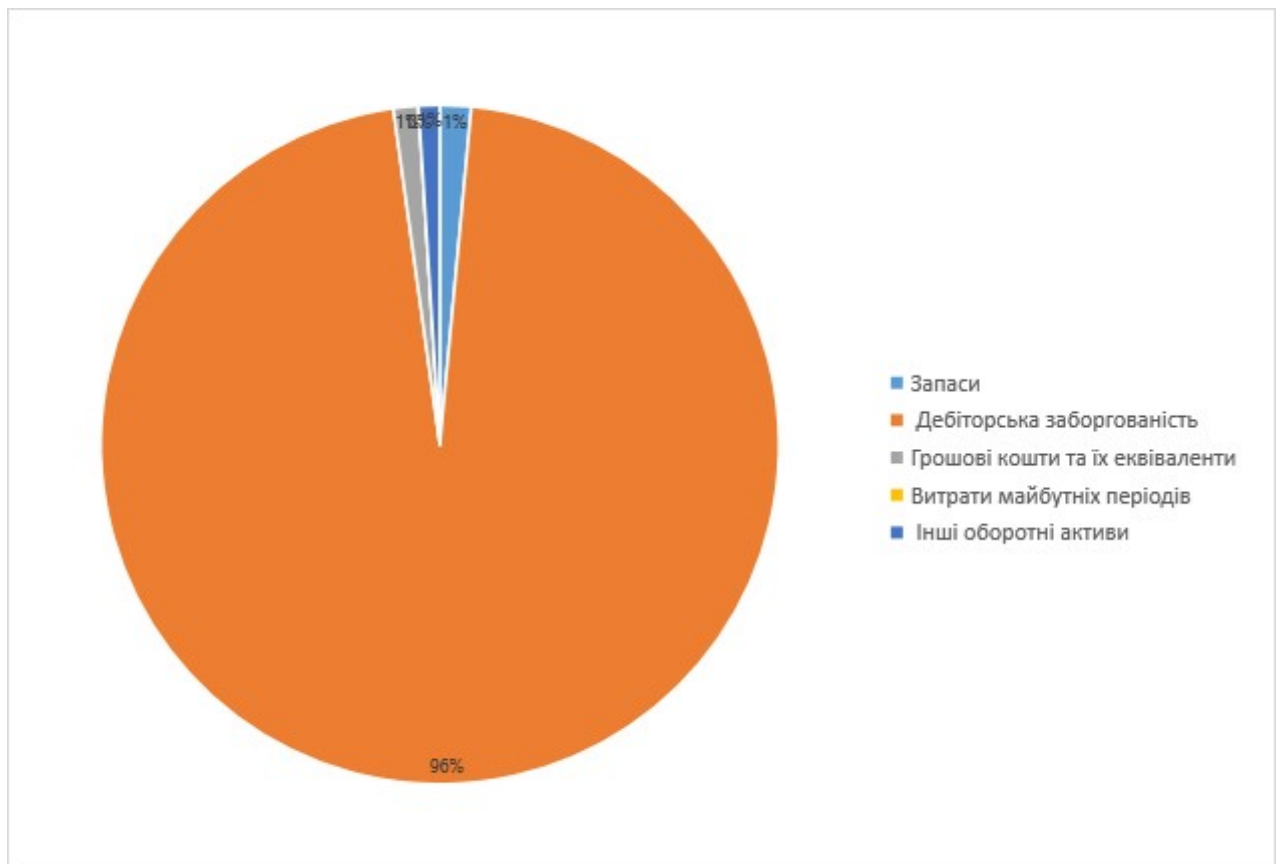


Рис.3.2. Структура оборотних активів підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2020 рік

Як можемо спостерігати, що структура оборотних капіталів у 2020 році на 96% складається з дебіторської заборгованості та всі інші 4% складають запаси, грошові кошти та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів та інші оборотні активи. Дане співвідношення структури має критичну стадію та негативно відображається на діяльності підприємства.

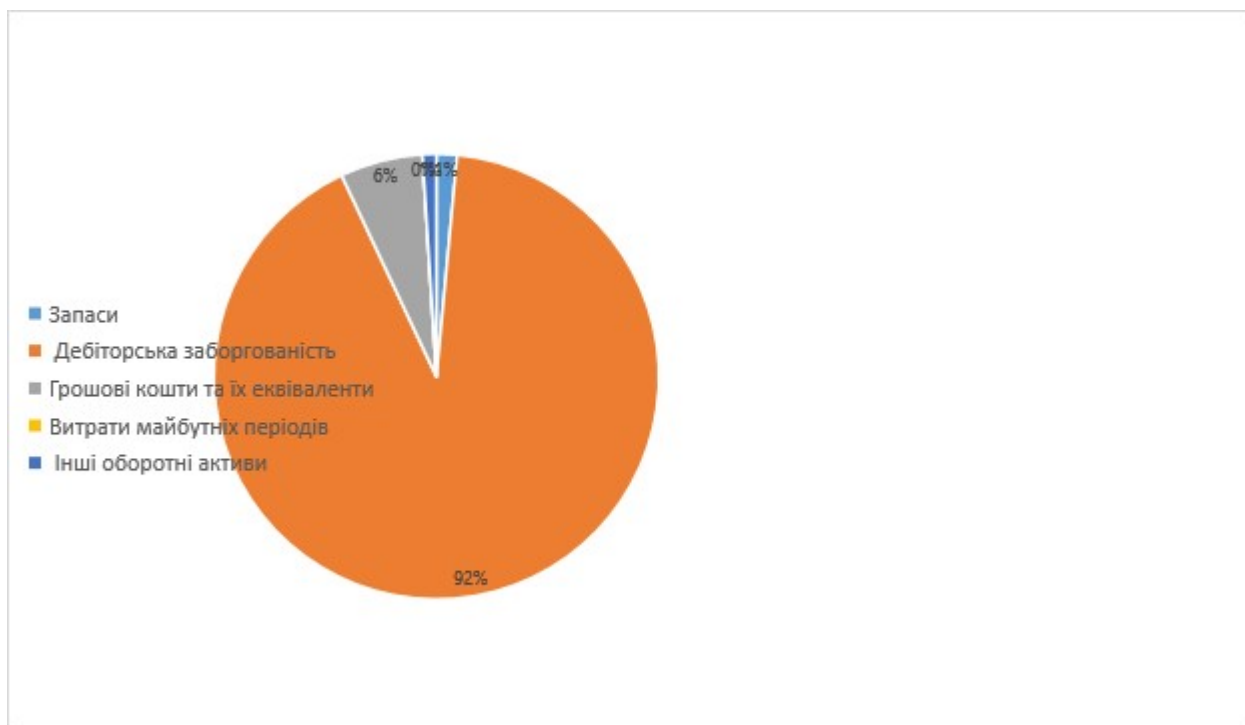


Рис.3.3. Структура оборотних активів підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2020 рік при зменшенні на 5% дебіторської заборгованості

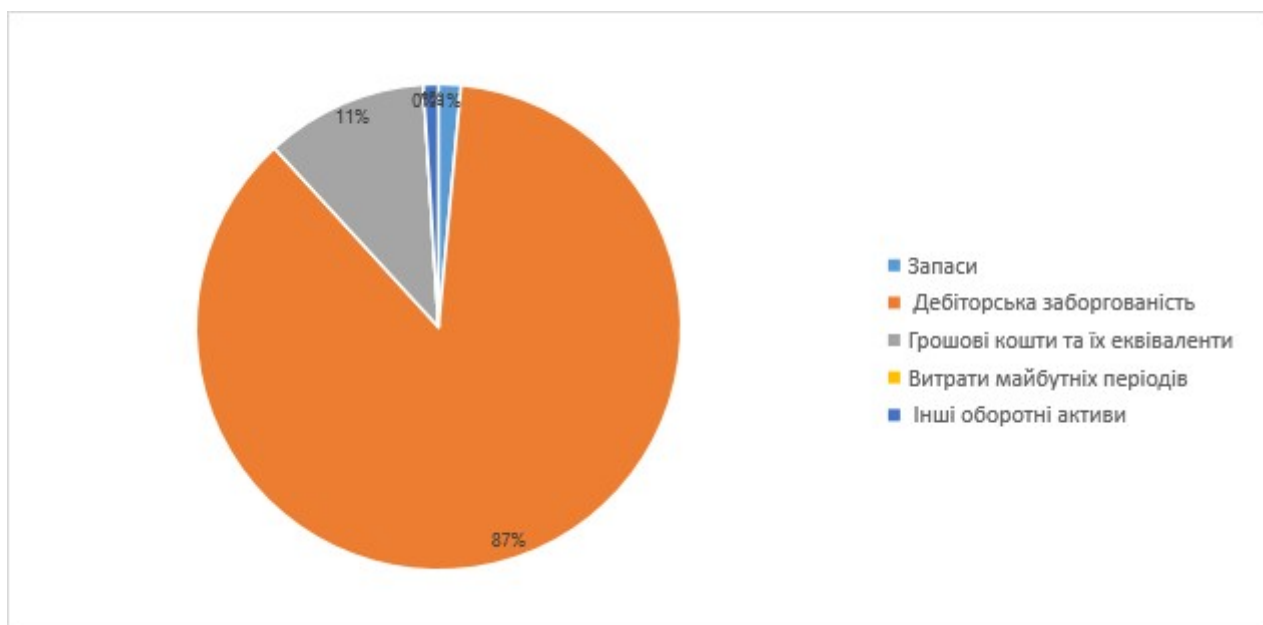


Рис.3.4. Структура оборотних активів підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор» за 2020 рік при зменшенні на 10% дебіторської заборгованості

На рисунку 3.3 та 3.4 відображено зміну дебіторської заборгованості. На рисунку 3.3 відображено зміну дебіторської заборгованості на 5% та в

загальному дебіторська заборгованість складає 92%. Виходячи з цього дебіторська заборгованість знизилась на 4%, що дозволило збільшити грошові кошти та їх еквіваленти з 1% до 6% це свідчить про покращення в цілому. На рисунку 3.4. відображено зміну дебіторської заборгованості на 10%, що значно краще покращу загальну структуру оборотних активів, адже дебіторська заборгованість становить 87%. Виходячи з цього дебіторська заборгованість знизилась на 9%.

В цілому наші прогнози, з приводу зменшення дебіторської заборгованості на 5% та 10%, дають гарну динаміку та покращують роботу підприємства в цілому, адже кошти, які погашають контрагенти переходять в грошові кошти та їх еквіваленти, що покращую фінансову стійкість підприємства, конкурентноспроможності підприємства та стає більш стабільним на ринку конкурентів.

За результатами проведеного дослідження було зроблено наступні висновки:

- наразі успіх будь-якого підприємства залежить не тільки від матеріальних і фінансових ресурсів і їх ефективного використання.

Ефективне управління фінансами полягає в раціональному використанні фінансового механізму для досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємств.

В даному розділі було проаналізовано 104 контрагенти за 2020 рік, дана кількість контрагентів та загальна їх сума заборгованості є досить не допустимою на підприємстві. Адже, як нами було проаналізовано, структура оборотних активів підприємства ТДВ «Гадяцький елеватор» в 2020 році складає 96%, що є надто критичним.

Нами було запропоновано заходи для зменшення дебіторської заборгованості та переходу безнадійної та сумнівної заборгованості у дійсну. При виконанні даних способів ситуація на підприємстві в рази може покращити, що і було нами представлено.

ВИСНОВКИ

Отже, за результатами випускної роботи варто зробити відповідні висновки:

Визначено економічний зміст оборотних активів підприємства, склад і класифікація. Варто відзначити, що оборотні активи підприємства відіграють особливу роль у житті підприємства, на його основі проводиться безперервний, циклічний операційний процес, а його обсяги впливають на процес відтворення капіталу підприємства, що є базою для комерційної діяльності суб'єкта господарювання. Так, оборотні активи – це сума грошових коштів підприємства, яка необхідних для створення та забезпечення життєвого циклу виробничих оборотних фондів і фондів обігу. Склад оборотних активів – це сукупність окремих елементів оборотних виробничих фондів і фондів обігу.

Охарактеризовано чинники впливу на ефективність використання оборотних активів. Сукупність чинників, які впливають на ефективність використання потенціалу оборотних активів на підприємствах ми можемо поділити їх на такі види: чинники зовнішнього середовища (опосередкованого впливу) – ті, якими підприємства не можуть управляти, але повинні до них пристосовуватися, і внутрішнього середовища (безпосереднього впливу), які залежать від здібностей менеджерів підприємств управляти оборотними активами.

Обґрунтовано методи оцінки ефективності формування і використання оборотних активів підприємства. Аналіз оборотних активів підприємства – це процес дослідження майнового стану й основних показників оборотних активів підприємства у процесі його фінансово-господарської діяльності з метою виявлення резервів підвищення його ринкової вартості та забезпечення ефективного розвитку. Оцінка ефективності формування і використання оборотних активів підприємства здійснюється за допомогою спеціальних фінансових показників (коефіцієнтів). Основні з них традиційно групуються

таким чином: показники ліквідності та показники оборотності (ділової активності).

ТДВ «Гадяцький елеватор» займається переробкою, сушінням, збереженням, реалізацією зерна, насіння зернових та олійних культур, забезпеченням споживачів готовою продукцією. «Гадяцький елеватор» займає 28 місце з 1355 елеваторів в Україні.

Першим етапом дослідження фінансового стану є аналіз агрегованого балансу, який складається з активу та пасиву. Протягом трьох досліджуваних років спостерігається позитивне зростання валюти балансу, валюта балансу зросла на 8,98%.

Аналізуючи актив, визначили, що більшу частку в структурі активу складають необоротні активи, які становлять у 2018 році – 66,29%, у 2019 році – 60,85%, у 2020 році – 53,83% від загальної величини майна. Необоротні активи складаються лише з основних засобів, так як на підприємстві «Гадяцький елеватор» відсутні всі інші показники. В свою чергу відбувається зменшення основних засобів, що є негативним фактором для підприємства, адже це свідчить про підвищення конкурентноспроможності підприємства. Оборотні активи становлять меншу частку активу, але спостерігається тенденція до збільшення, величина оборотних активів збільшилася у 1,5 рази. Збільшення відбувається за рахунок збільшення дебіторської заборгованості, збільшення несе за собою негативні наслідки. Окрім, дебіторської заборгованості в структуру оборотних активів також входять запаси, які скорочується, що несе за собою негативний характер тому, що скорочується виробництво продукції.

. Показники оцінки забезпеченості підприємства основними фондами оцінюються показниками: фондомісткість, фондоозброєність та коефіцієнтом вартості основних фондів в активах підприємства. Фондомісткість знижується, що є позитивним явищем для підприємства, адже це свідчить, що підприємство раціонально використовує обладнання. Фондоозброєність

зростає, що є негативним фактором, адже це у подальшому може призвести до погіршення продуктивності праці.

Показники оцінки стану основних фондів знаходяться в критичному стані та негативно впливають на стан підприємства, адже: коефіцієнт зносу основних засобів зменшується, що провокує до зменшення процесів оновлення виробничих активів та погіршення стану матеріально-технічної бази підприємства; коефіцієнт придатності основних засобів має тенденцію до зменшення за рахунок чого погіршується стан основних засобів; коефіцієнт вибуття основних засобів має критичне значення, яке протягом досліджуваного періоду зменшується, що свідчить, що на підприємстві частка основних засобів вибула з технічних причин.

Показники оцінки ефективності використання основних фондів мають нестабільний стан. Всі три показники мають тенденцію до зменшення у 2020 році, що є негативною тенденцією. Зменшення призводить до зміни вартості основних засобів, свідчить про не ефективного використання активів.

Також важливим фактором для фінансового стану є оборотність всі показників. При розрахунку є оборотність, яка є допустимою для підприємства та також, яка є занадто низькою. Занадто низькою оборотністю є коефіцієнт оборотності оборотних активів, що свідчить про неліквідну структуру оборотних активів; грошових засобів, що свідчить, що підприємство лише 2019 році може покрити повністю свої поточні зобов'язання; дебіторської заборгованості, простроченої дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості. Допустимою оборотністю є оборотність товарно-матеріальних запасів, виробничих запасів, коефіцієнт відволікання оборотного капіталу в дебіторську заборгованість, що вказує на більш ефективне використання оборотних активів у господарській діяльності та рентабельність оборотних активів свідчить, що на підприємстві ефективний процес управління.

Нами було висвітлено основні проблеми управління активами на підприємств ТДВ «Гадяцький елеватор». Основними проблемами управління на підприємстві є безнадійна та сумнівна дебіторська заборгованість. На

підприємстві протягом 2020 року було зосереджено 104 контрагенти, з яких 9 контрагентів є безнадійними, що знижує конкурентоспроможність та роботу підприємства в цілому.

Нами було запропоновано заходи для зменшення дебіторської заборгованості та переходу безнадійної та сумнівної заборгованості у дійсну. При виконанні даних способів ситуація на підприємстві в рази може покращити, що і було нами представлено.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
2. Бланк И. А. Управление активами и капиталом предприятия / И. А. Бланк. – К. : Ника-центр, Эльга, 2003. – 448 с.
3. Живко З.Б. Словник сучасних економічних термінів / Живко З.Б., Живко О.М., Живко І.Ю.– Львів : Край, 2007. – 384 с.
4. Демченко Т. А. Оборотні активи та їх відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності. Актуальні проблеми економіки / Т. А. Демченко. – 2007. – №9. – 227 с.
5. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств: навчальний посібник / Р. А. Слав'юк. – Луцьк: Ред.-вид. відд. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. – 460с.
6. Чухно І.С.Удосконалення системи обліку, контролю і аналізу ефективного використання оборотних активів підприємства // І.С. Чухно, С.В. Рилєєв. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://intkonf.org/udoskonalennya-obliku-kontrolyu-i-analizu-oborotnih-aktiviv-pidpriemstva>
7. Бетге Йорг. Балансоведение / Й. Бетге [пер. с нем. под ред. В.Д. Новодворского]. – М.: Бухгалтерский учёт, 2000. – 264 с.
8. Бетехтіна Л. О. Економічна сутність оборотного капіталу підприємства / Л. О. Бетехтіна // Бізнес-навігатор. – 2009. – № 1 (16). – С.74–77.
9. Поддерьогін. А.М. Фінансовий менеджмент: Підручник / А.М. Поддерьогін. — К.: КНЕУ, 2005. — 627 с.
10. Сікора, І. Особливості оцінки оборотних активів на виробничих підприємствах [Текст] / І. Сікора // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 9. – С. 13–18.

11. Чухно І.С. Удосконалення системи обліку, контролю і аналізу ефективного використання оборотних активів підприємства // І.С. Чухно, С.В. Рилєєв. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://intkonf.org/udoskonalennya-obliku-kontrolyu-i-analizu-oborotnih-aktiviv-pidприємства>
12. Федак Л.М. Запаси підприємств: сутність та класифікація / Л.М. Федак // Вісник Хмельницького національного університету. - Серія «Економічні науки». – Хмельницький: ХНУ. – 2012. – № 1. – С. 157-162.
13. Олександренко І.В. Методичні підходи до діагностики оборотних активів підприємства / Олександренко І. В. // Бізнес Інформ. - 2014. - № 2. - С. 277-283. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
14. Білик М. Д. Управління фінансами державних підприємств / М. Д. Білик. – К. : Знання, 1999. – 312 с.
15. Демченко Т.А. Дослідження основних концепцій оцінки активів /Т.А. Демченко// Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №3(57). – С. 97–102.
16. Самайчук С. І. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / [С. І. Самайчук, В. М. Крикунова, Н. С. Танклевська] ; ДВНЗ "Херсон. держ. аграр. ун-т". - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. - 215 с.
17. Стеценко С. П. Фінансовий аналіз та економічна діагностика [Текст]: навч. посіб. для студентів галузі знань 05 "Соціальні та поведінкові науки" спец. 051 "Економіка" / С. П. Стеценко, Л. В. Сорокіна, К. В. Ізмайлова ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. - Київ : КНУБА, 2019. - 159 с.
18. Гречко А.В., Марченко В.М., Кузьмінська Н.Л., Кривда О.В. Дипломне проектування: написання, оформлення та захист атестаційних робіт 80 для здобувачів вищої освіти: навч. посіб. для студ. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 21 с.
19. Голубко А. І. Управління оборотними активами підприємства. Матеріали XLVII наук.-тех. кон. підрозділів ВНТУ, м. Вінниця, 14-23 березня 2018 р. Вінниця, 2018. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/allfm-2018/paper/view/4521>

20. Економіка підприємства: підручник; за заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : КНЕУ, 2018. 551 с.
21. Канцедал Н. Ю., Клімович І. М., Ганін В. І. Окремі питання управління оборотними активами підприємства. Економіка та держава. 2019. № 11. С. 103-107.
22. . Кондратюк С. Я. Ефективність формування та використання активів підприємства. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/12/357.pdf>
23. Нечай Н. М. Облікова політика: навчальний посібник. Київ: Знання, 2015. 432 с.
24. Поддєрьогін Л. Д. та ін. Фінанси підприємств: підручник. Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. А. М. Поддєрьогін М. Д. Білик, Л. Д. та ін. Буряк. 6-ге вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2006. 552с.
25. Мордань Є. Ю., Сумченко А. О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2019. № 4. С. 24-34.
26. Маринович О. О., Шухманн В. А. Основні стратегії фінансування оборотних активів підприємства. Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975). URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6854>
27. Міжнародні стандарти фінансової звітності та бухгалтерського обліку. Київ: Сварог, 2017. 734 с.
28. Бодаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств // Інвестиції практика та досвід.– 2008. – №4.– С.40–44.
29. Якименко-Терещенко Н. В. Економіка підприємства [Текст] : підручник / [Н. В. Якименко-Терещенко та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Н. В. Якименко-Терещенко ; Харків. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. - Харків : Вид-во Іванченко І. С., 2018. - 451 с.
30. Чубка О.М., Скоропад І.С. Характеристика системи управління

фінансуванням оборотного капіталу на різних рівнях економіки / О.М. Чубка, І.С. Скоропад // Бізнес Інформ. – 2015. – № 3. – С. 23–28.

31. Господарський кодекс України : редакція від 07.03.2018 [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ : Верховна Рада України 1994–2022 – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page6> (дата звернення 10.04.22).

32. Гурова К. Д. Економічний аналіз: методологія, організація, методика, практикум [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / К. Д. Гурова, К. Д. Ганін ; Харків. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. - 3-тє вид., перероб. та допов. - Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. - 328 с.

33. Донін Є.О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства. Економіка і організація управління. 2018. № 1. С. 75–85.

34. Дядюк М. А., Васильєва В. В. Оборотні активи як об'єкт управління у процесі розробки та прийняття господарських рішень / М. А. Дядюк, В. В. Васильєва // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2012. - Вип. 1(1). - С. 263- 271.

35. Голдун І.С. Управління оборотними активами підприємств / І.С. Голдун - Режим доступу: <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/fin-meb/4530-upravlinnya-oborotnimi-aktivami-pidpriemstv.html>

36. Жук О. Оцінка стану та структури активів підприємства. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. 2016. № 3(31). С. 16-20.

37. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник 2-е вид.,: Вид-во «Центр учбової літератури», 2016. 424 с.

38. Малій О.Г. Практикум з фінансів підприємств: навчальний посібник, Харків: Вид-во «Міськдрук», 2011. 135с.

39. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення:

10.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>. (дата звернення: 18.10.2021).

40. Волкова Н.А. Економічний аналіз : навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2015. 258 с.

41. Кобилецький В.Р. Коефіцієнт оборотності оборотних активів
Онлайн-журнал «Financial Analysis online».

42. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства: навчальний посібник. Київ : Вид-во Центр учбової літератури, 2010. 304 с.

43. Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В. Економіка підприємства: навчальний посібник. Київ.: Центр учбової літератури, 2010. 304 с.

44. Дончак Л.Г. Ділова активність підприємства та шляхи її зміцнення / Л.Г. Дончак, О.М. Ціхановська // Економіка і суспільство 2017. Випуск № 10. С. 250–255.

45. Колодяжна К. Управління оборотними коштами торговельних підприємств в сучасних умовах / К. Колодяжна // Актуальні проблеми економіки. — 2015 - № 19 – с. 89-96.

46. Аналіз стратегій управління оборотними активами та пасивами [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://docviewer.ua>

47. Лапшина В. Б. Динамічна оптимізація управління оборотним капіталом господарського суб'єкта : навчальний посібник / В. Б. Лапшина. — К. : Либідь. — 2010. — 161 с.

48. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент : підручник / І. А. Бланк. - К. : Ельга, 2009. — 656 с.

ДОДАТКИ